No. 36. Donderdag 2 September 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Het Vierde Congres

van het Indonesisch Verbond van Studeerenden op Maandag 23 en Donderdag 26 Augustus 1920 te Lunteren.

Te midden eener omgeving van heide en dennenbosch, op een kwartier afstand van het Geldersche dorpje Lunteren, nabij Ede, vereenigden zich op bovengenoemde dagen de Congresleden van het Indonesisch Verbond in het z.g. concentratiekamp, het conferentieterrein van den Zendingsstudieraad. Het kamp bestaat uit ettelijke, geheel van hout opgetrokken, verblijven, te zamen een soort van barakkendorp vormende en bestaande uit hoofdgebouw met vergader- en conversatiezaal (o, leelijk woord!), damessalon, bestuurs- en spreekkamers, eetzaalgebouw, alsmede vier logiesgebouwen met diverse kamers en kamertjes, welker inrichting van het hoogst noodige voorzien en derhalve voldoende is, t.w. bed met toebehooren, waschgerei, spiegel (in welke de aanblik niet ijdel maakte), tafel, stoelen enz. Op het dak van het hoofdgebouw een toren in duodecimo, waarin een klok om den aanvang der lezingen of andere bijeenkomsten en bloc aan te kondigen; dan wel het sein te geven voor „verzamelen" van de somwijlen her en der verspreid zijnde kampeerenden. Rondom dat complex van huizingen, voor zoo ver het oog reikt, de bloeiende paarse heide, de groene dennen, en omhoog, de wit-blauwe (ditmaal met veel wit) luchtenkoepel — kortom, het Zomersche Veluwe-aspect met z'n jaar op jaar wederkeerende bekoorlijkheid.

De Opening van het Congres geschiedde Maandag-

avond 23 Augustus in tegenwoordigheid van den Kroonprins van Djocdjakarta. Vooraf de gemeenschappelijke disch, waaraan ook Z.H. deelnam; een vreedzaam eerste samenzijn van Congressisten en genoodigden, welk samenzijn al aanstonds uitermate bevorderlijk bleek te zijn aan die opgewekte stemming, welke te verwachten was van een gezelschap van meest jeugdige personen, die ook niet één enkel oogenblik langer dan strikt noodig, den breidel dulden van die soort van afgemetenheid, welke, in den aanvang althans, dergelijke bijeenkomsten pleegt te kenmerken.

Aan het einde van den disch een voorproef van de inderdaad uitnemend gebleken organisatie van het

Congres voor het Dagelijksch Bestuur, dat, bij monde van den Voorzitter, Mr. J. M. M. van Asch van Wyck, enkele zeer nuttige wenken en inlichtingen van huishoudelijken aard aangaf; regelen voor den goeden gang van zaken, welke dagelijks aan het einde van de maaltijden afgekondigd werden.

En zoo noodde dan, omstreeks 8 uur, het klokje van gehoorzaamheid op het hoofdgebouw, de aanwezigen tot de eerste lezing in de vergaderzaal. Na een toepasselijk, inleidend speechje van den Voorzitter nam Z.H. de Kroonprins van Djocdja het woord om, in zijn taal, in welgekozen termen, welke door een jeugdig Indonesiër in het Nederlandsch voortreffelijk werden vertolkt, uitdrukking te geven aan de gevoelens, welke Z.H. ten opzichte van het Verbond bezielde, een verheffende uiting tevens voor het welslagen van het Congres.

Onder luiden bijval der vergadering nam Z.H. daarna zijn zetel weder in en besteeg de heer P. A. J. Mooijen, voorzitter van den bond van Nederl.-Ind. Kunstkringen en adviseur der Indische Regeering voor de Balische Kunst, het spreekgestoelte om zijn voordracht te houden over „Hindoekunst, kultuur en Jong-Indië".

Het kan uiteraard de bedoeling niet zijn deze en alle hierop gevolgde lezingen hier in extenso af te drukken; de belangstellende lezer heeft ze, nagenoeg in haar geheel, in de groote dagbladen kunnen volgen. Volstaan moge worden met aan de hand van den Oproepingsbrief voor het Congres de overige behandelde onderwerpen te memoreeren:

Dinsdagmorgen 24 Aug.: „Het wezen van den Chinees" (toegelicht uit de Chineesche litteratuur) door den heer A. G. de Bruin, oud-ambtenaar voor de Chineesche Zaken;

Dinsdagavond: „Relegie en Kultuur", door de heeren R. M. A. Soërjo Poetro, Sim Ki Ay en Ir. A. H. van Assen;

Woensdagmorgen, 25 Aug.: „De Indische Volksraad" door den heer Dr. J. C. Koningsberger, oud-voorzitter van den Volksraad;

Woensdagavond: „Economische minderwaardigheid", door den heer G. Gonggrijp, lector aan de Handels-Hoogeschool, en

Donderdagmorgen, 26 Aug.: „Straits Settlements en federatieve regeeringsvorm van de Federated Malay States", door den heer Mr. A. van de Sande Bakhuijzen, vroeger Consul-Generaal te Singapore.

Dat van al deze lezingen moet worden gewaagd als van op hoog peil staande gedachte-uitingen, zal hem geen verwondering baren, die met de namen der lezers bekend is; voegen we hieraan toe, dat deze waardeering evenzeer toepasselijk is op de lezing van Dinsdagavond door 3 congresleden gehouden, die het zware onderwerp „Religie en Kultuur" ieder op zijne wijze, voor hun rekening hadden genomen. Ook het debat, waarvan telkens een ruim gebruik gemaakt werd, gaf, over 't algemeen, een hoogen dunk van de degelijke onderlegdheid, de schranderheid, van den wijsgeerigen zin somtijds dezer jeugdige bondsleden en de nabetrachtingen buiten de vergaderzaal gehouden, mogen als het wijzen strekken voor het doorwerkend practisch nut der voordrachten; de buitenstaander kwam onder den indruk, dat het geestelijk voedsel hier toegediend tot welzijn strekken moest van hen, die eerlang geroepen worden tot den arbeid in kringen, waarin hun invloed domineerend zal zijn en dientengevolge tot heil van Indië en Nederland beide, wijl dit congres in het teeken stond van objectieve beschouwing der zaak, van neiging tot willen begrijpen van openlijke getuigenis van waardeering voor wederzijdsch standpunt, wars van alle agressiviteit: Tot toenadering.

De middaguren, tusschen ochtend en avondlezing werden vooral besteed aan sportieve geneugten, hetzij deze bestonden in wandelingen in de schoone landelijke omgeving of in de beoefening van behendigheidsspelen, maar eerst in het late avonduur, na afloop der lezing, uitte zich de jeugdige levenslust, als de wijn, die „ter sponne" uitbarst. Dan werden de muziekinstrumenten uit hun schuilplaats gehaald en daverde het in de koele avondlucht van liederen van hier en van overzee; dan verlustigden zich deze vertegenwoordigers der „spes patriae" van de beide halfronden in den oplaaienden gloed van een in aller

Feuilleton.

Naar Indië.

Medio 1920.

Port-Saïd - Kanaal van Suez - Indische Oceaan.

III.

Zondagmorgen, 18 Juli. Port Saïd in zicht; om 7 uur gemeerd op de boeien. Na rapport aan den havendokter, communicatie van den wal met het schip toegelaten en de kooplieden aan boord, met hun struisveeren, halskettingen, snuisterijen, prentbriefkaarten, series postzegels voor verzamelaars, sigaretten, enz., enz. Daartusschen nog goochelaars, geldwisselaars en anderen van minder allooi.

'n Drukte van belang. De meeste passagiers staan echter klaar om naar den wal te gaan om inkoopen te doen, eens weer vasten wal onder de voeten te hebben, zich te amuseeren, maar toch voornamelijk om de vuile boel en de stof van 't kolenladen te ontkomen. 't Promenadedek geheel met zeilen afgesloten, raampjes en deuren der hutten op slot; er heerscht reeds een temperatuur, die de transpiratie aan alle kanten doet uitbreken. 't Wachten is op de officieren van de passencontrôle, die eindelijk om 8 uur verschijnen. Toen de passagiers met gongslag opgetrommeld en bijeengedreven in het rooksalon, waar die operatie vlug van stapel liep. Moesten in Southampton sigaren en alle alcoholhoudende vloeistoffen, zelfs odeurs, worden ingeleverd, hier was deze formaliteit niet noodig.

Met 'n zucht van verlichting de valreep af, waar de passen weer werden ingezien, en in de bootjes. Geen gepingel over den prijs, die wordt aan 't havenkantoor geënd en bedroeg een kwartje per persoon. Wel bedelde de veerman onder de vaart om *baksjisch*, maar in de opgeruimde stemming deerde dat niet en voer hij er wel bij. Aan 't passenkantoor wéér passencontrôle, echter geen visitatie; wat toch zou men hier van boord invoeren? Bij den uitgang een bende rumoerige, Arabische gidsen, hun diensten aanbiedende, hun identiteitsplaten en -banden toonende. We hadden tot 1 uur den tijd. Van een tocht naar Kaïro en van daaruit naar de pyramiden kon door den korten tijd van oponthoud geen sprake zijn. Voor de 7e keer door 't Kanaal en nimmer die kans gehad, dat is wel pech!

Ik moest eerst naar de agenten der stoomvaartmaatschappijen „Rotterdamsche Lloyd" en „Nederland", om den gang van het op de leestafels der *housebound* booten ter raadpleging en lezing neerleggen van het Koloniaal Weekblad na te gaan, om er over te kunnen rapporteeren. Toen naar 't postkantoor ter verzending der aangeteekende brieven. Aan boord kon men op zee bij den administrateur en in de brievenbussen z'n brieven posten met Hollandsche postzegels, buitenlandsch tarief; aanteekenen is echter niet mogelijk, dat kan alleen in de havenplaatsen. Telegrafeeren door middel van het Marconistation aan boord per radiogram is bijna steeds mogelijk. Met de huiswaarts varende, ons passeerende booten der beide maatschappijen hadden we telkenmale reeds lang van te voren en nog lang daarna verbinding. Radiobrieven werden echter dan niet toegelaten.

Na afloop der zaken een vehikel gehuurd, 't meeste overeenkomst hebbende met een Soerabayasche „kossong". De *coachman* beweerde geen tarief te hebben, maar een policeman in de buurt deed dat stuk toch te voorschijn komen. Echter voor 2 sh.

ontstoken kampvuur, telkenmale opnieuw gevoed door takkebosschen, die knetterend in den vuurpoel vielen... totdat, moeder natuur haar rechten deed gelden en men, vermoeid naar lichaam en geest, de legersteden opzocht.

En zoo brak dan de Donderdag van scheiden aan en keerde ieder terug naar zijnen of haren kring (er waren ook eenige dames ten congresse ter completeering van een goed geheel), doch niet zoo als men gekomen was, maar rijker aan geest en gemoed in de verzekerdheid, dat dit Congres volkomen had beantwoord aan zijn doel, dat in den Oproepingsbrief van het Dagelijksch Bestuur aldus werd omschreven: „onderlinge kennismaking en onderling verstaan van de verschillende studie-richtingen en rassen."

Het moge den vertegenwoordiger der Vereeniging „Oost en West" geoorloofd zijn te constateeren, dat het 4de Indonesische Congres heeft bijgedragen tot versterking van den band tusschen Oost en West, het doel waarnaar onze Vereeniging streeft.

v. d. B.

Losse Opmerkingen.

XXVI.

Dezer dagen, gedurende een van die heerlijk, malsche, frissche en verkwikkende vaderlandsche Augustus-regenbuitjes...... willende schuilen, schoot mij plotseling te binnen, dat „Oost en West" in de Heulstraat (Den Haag) een thee-salon heeft, achter de Indische tentoonstelling!

Een bezoek aan dit thee-salon zal niemand betreuren, want het draagt een zeer intiem-gezellig karakter en de thee, die er geschonken wordt, is overheerlijk èn.... goedkoop. Men kan onmiddellijk van de in den smaak vallende thee een „pak" koopen en medenemen en ik hoorde, dat binnen korten tijd er weer allerlei Indische „manisans" zullen verkrijgbaar zijn; hetgeen door de gebrekkige communicatie tijdens en na den oorlog in de war was geloopen.

Ik schrijf het toe aan onbekendheid met dit gezellige salon, op zoo'n gunstig punt in het centrum der stad gelegen, dat het nog zoo weinig bezocht wordt. Wie er ééns een proef neemt, komt er beslist méér!

Het spreekt vanzelf, dat men bij zoo'n bezoek tevens een kijkje neemt in den winkel „Boeatan", waar men zich bij een groote Kling waant op Pasar Baroe, met dit onderscheid, dat de fraaie kunstvoorwerpen er met eleganten smaak zijn geëtaleerd en hoofdzakelijk producten van Oost- en West-Indische kunstnijverheid en huisvlijt omvatten.

En bovendien met dit aanmerkelijke verschil, dat men hier weet, dat men niet wordt afgezet of bedrogen, maar integendeel beslist minder betaalt dan de meeste dier voorwerpen „momenteel" in Indië kosten in de groote steden.

Dat de bediening èn in de nijverheidsafdeeling èn in het thee-salon aan beschaafde en bekwame handen is toevertrouwd, behoeft wel geen afzonderlijke vermelding.

Een bezoek aan de Heulstraat 19 is werkelijk „loonend".

* * *

In het laatste hier ontvangen nummer van het Orgaan der Nederlandsch-Indische Officiersvereeniging zag ik met instemming een hoofdartikel van den kapitein F. Treffers over hetzelfde onderwerp, dat door mij in No. XXIV dezer Opmerkingen was aangeroerd, n.l. dat het wenschelijk is, dat de actiefdienenden bij hun actie voor lotsverbetering toch vooral niet vergeten, dat zij te eeniger tijd zelf óók tot de gepensionneerden behooren, etc., etc., zoomede de billijkheid van een automatische herziening der pensioenen ,wanneer de tractementen gewijzigd worden.

De slot-alinea's van dat artikel, omvattende een résumé van des schrijvers betoog, citeer ik hier woordelijk:

„Wat is een pensioen?

„Een pensioen is een soort betalingsvorm na afloop van den actieven dienst, voor te min ontvangen in-

6 p. per uur, als daarbij voorgeschreven, deed de man het niet en kon zelfs de politie hem daar niet toe dwingen. Voor 4 shillings per uur en een fooi in 't vooruitzicht was hij genegen en reed daarna ook stipt à l'heure, d.i. een gangetje iets meer dan stap. Nu, 'k had den tijd aan mezelf en kon daardoor zelfs nog beter observeeren. Uit de drukke winkelstraten naar 't strand en 't Casino. Op de barre, blakende strandvlakte tentenkampen voor Australische en Aziatische troepen. Alles uit, alleen tent- en kampwachten aanwezig. In 't Casino een koelen dronk op een luchtig zitje met vergezicht over zee. Toen door 't Arabisch kamp, bij avond zoo fantastisch en schilderachtig, nu vuil, armoedig en vervallen. Voor den bouw der huizen, of liever krotten, wordt en werd druk gebruik gemaakt van pak- en petroleumkisten en platgeslagen petroleumblikken. 't Was als in Ned.-Indië in de achterbuurten der groote steden. De versnaperingen op straat zwart van vliegen. Een trage arm- of waaierzwaai deed soms een zwerm als een rookwolk opvliegen, waarna de vieze beesten hun aanval hervatten.

De huizen van ontucht, met allerlei wijdsche namen in reuzenletters op de muren, in een groep bijeen, als 't ware een afzonderlijke buurt vormende. Enkele verlepte, slaperige vrouwspersonen bij den ingang, mat, schier onverschillig lonkende. Vieze kerels op de trede van 't rijtuig springende, met obscene gebaren en rad gefluister genietingen als der houri's in 't paradijs in 't vooruitzicht stellende, tot een bezoek dier établissementen verlokkende. 'n Vuil, vies gedoe!

De moskee, 'n groot gebouw met minaret in Moorschen stijl. Tegen bezichtiging geen bezwaar. Over de schoenen werden groote sloffen van vezelstof aangeschoven. Slechts enkele geloovigen aanwezig, op matten genield of staande met gekruiste armen hunne devotie verrichtende. 't Inwendige kaal, slechts de preekstoel, hier in 't Westen, en een geheel buiten 't kader vallende Westersche, staande klok het uur aangevende. Zelfs de Koran werd getoond. Maar daarna vroeg de tempelwachter dan ook een shilling per persoon voor z'n moeite.

'n Mager klokgeklep. We naderen de Grieksche kerk. Ook daar een kijkje genomen. Een vrij groote schare reeds aanwezig, de dienst echter nog niet aangevangen.

Gelukkig voor ons, dat de „Engelsche" Zondag, die te Southampton zooveel verveling veroorzaakte, hier, in dit internationale centrum van verkeer, nog niet is ingevoerd. Van meerdere passagiersbooten waren de passagiers aan den wal. 't Was een levendig gedoe en de winkels deden goede zaken. Simon Artz werd als gewoonlijk overstroomd, maar ook hier waren de prijzen belangrijk gestegen. Ik bepaalde me daar dan ook tot het inslaan van wat sigaretten; 'n tropenhoed en wat snuisterijen werden elders gekocht.

Voor de café's en hotels luchtige galerijen met zonneschermen, uitlokkende tot 'n verfrisschenden dronk met 'n aardig kijkje op het straatgewoel. — Jammer, dat allerlei venters, schoenenpoetsers, goochelaars enz., de aandacht afleiden en vervelend opdringerig zijn, hoewel de politie dit zooveel mogelijk tegengaat. Port Said is bijna weer 't Port Said van vroeger. Ook de beruchte obscène foto's en „Fransche" kaartspelen worden weer op slinksche, geheimzinnige wijze aan den man gebracht. De politie treedt anders nog al flink op. 'k Zag verscheiden arrestaties, en hoewel de delinquent met vele gebaren en radde tong z'n onschuld betuigde, onvermurwbaar bleef 't hart van den sbirr, mee ging hij naar 't bureau. Is in den Haag een arrestatie of opbrengen een evenement, dat geheele buurten doet

komsten, welke door een particulier over gelegd worden om hem, nadat hij niet meer werkt, door middel van de rente een inkomen te verzekeren, evenredig aan de vroeger door hem aangewende werkkracht. De staat geeft ons niet een zoodanige betaling, dat wij daar van kunnen sparen om later te rentenieren, doch vergoedt ons dat in den vorm van een pensioen. Het kapitaal wordt dus behouden, de rente als het ware uitgekeerd. Zooals iemand, die veel en lang en hard gewerkt heeft in zijn leven, op zijn ouden dag ook meer gespaard zal kunnen hebben, dan iemand, die maar kort gewerkt heeft, zoo zal iemand, die den staat in een hooger bezoldigde betrekking heeft gediend en dus ook „gewichtiger diensten" heeft bewezen, hooger pensioen moeten genieten, dan iemand, die in lager rang diende. Het pensioen behoort dus in evenredigheid te staan tot het genoten activiteitstractement.

„Overwegende, dat een actie van een vereeniging van actief dienenden uitwerking kan hebben, terwijl van het optreden van gepensionneerden weinig is te verwachten, en wetende, dat het belang van gepensionneerden eens het belang van ons, actieven, zal worden, zou ik willen voorstellen, dat door de N. I. O. V. overwogen werd op welke wijze het euvel hersteld zou kunnen worden, dat de pensioenen bijlange niet voldoen aan den billijken eisch, dat zij steeds in overeenstemming moeten zijn, met den levensstandaard der gepensionneerden. Naar mijn meening is er slechts één afdoend middel en wel dit: het worde als een muur zoo vast gelegd, *dat de pensioenen steeds in een zekere en constante verhouding moeten staan tot de telkens geldende bezoldigingen der overeenkomstige rangen of betrekkingen.* Wijziging der tractementen heeft dus automatisch herziening van het inkomen der gepensionneerden ten gevolge.

Voor militaire tractementen heeft men nooit anders dan noode een vermeerdering van uitgaven toegestaan. Voor militaire pensioenen geschiedt dit natuurlijk niet met grooter gereedheid. Doch wanneer dit beginsel algemeen als grondslag werd aanvaard, zou voor onze pensioenen moeilijk een uitzondering kunnen worden gemaakt. Trouwens de nood dringt niet alleen bij de gepensionneerde militairen. Andere categorieën zullen denk ik met bovenstaand verlangen wel accoord kunnen gaan, en wij zouden bij ons streven ditmaal niet alleen staan.

„Aan de N.I.O.V. de eer het onderwerp te hebben ingeleid.

„Men bedenke: het geldt hier de belangen in een tijd, die vaak moeilijker blijkt, dan die van actieven dienst."

* * *

Het 15 Augustus-nummer van het Tijdschrift voor Ziekenverpleging (het Orgaan van den Ned. Bond voor Ziekenverpleging) bevat op een in het oog vallende plaats een schrijven van zuster A. Bakker, van de Burgerlijke Geneeskundige Ziekeninrichting te Soerabaja, waarin een boekje wordt opengedaan over de ervaringen van nieuw-uitgezonden zusters bij aankomst in Indië.

Hoewel zij en haar collega (zuster v. d. Waarden) in November 1919 waren aangesteld en in April 1920 naar Indië vertrokken, wist men bij aankomst te Batavia niets van hun aanstelling. Geen enkel stuk was dienaangaande ontvangen, zoodat zij zèlf maar moesten zeggen, hoe en waar zij gewerkt hadden.

Op een salaris van ƒ 175 per maand plus ƒ 50 huishuur en 10 pCt. toeslag moesten zij bij aankomst op hun standplaats Soerabaja in een pension, het goedkoopste ad ƒ 7.50 per dag; ver van 't ziekenhuis en met natuurlijk nog meerdere kosten, zooals wasch, etc., etc.

Voor kamers voor verpleegsters wordt in de Indische ziekenhuizen niet gezorgd (althans in de bestaande niet; bij den nieuwbouw wordt er, meen ik, op gerekend) en wegens de onmogelijkheid om van ƒ 175 salaris ƒ 7.50 per dag voor pension te betalen, werden beide zusters tijdelijk in het Militair Hospitaal ondergebracht.

Het artikel bevat voorts nog talrijke klachten over interne hospitaal-aangelegenheden en eindigt met een waarschuwing aan de zusters-vakgenooten om zich niet op zoo'n salaris te laten uitzenden.

Omtrent het Inlandsche personeel wordt opge-

uitloopen, zelfs tot volksoploopjes aanleiding geeft, hier keek men er nauwelijks naar en bleef z'n gang gaan.

Naar boord terug, de zeilen van 't promenadedek weer opgerold, de laatste handelaars hun waren inpakkende, trachtende nog een laatste koop af te sluiten tegen de helft à één derde van den eerst gevraagden prijs. 't Gemiddelde zal 't wel goed maken, tenzij zelfs in dien laatsten prijs nog winst zit, hetgeen zou wijzen op een vorige winst van meer dan 100 en 200 pCt.!

Alle geld is welkom, echter liefst Hollandsch, want de wisselaar houdt geen rekening met valuta en koersverschil en stelt de franc op ƒ 0.50, de shilling op ƒ 0.60, de piaster op ƒ 0.12⁵. Men doet dus wel zich in Nederland van te voren te voorzien van wat Fransch zilvergeld, als men van 't koersverschil wil profiteeren.

Na de lunch voeren we 't Kanaal van Suez binnen. 't Zoeklicht en z'n machine waren aangebracht en opgesteld, aan stuur- en bakboord op het dek bij de winches, een paar vletjes, voor 't uitbrengen van de trossen, voor 't geval in 't Kanaal gemeerd moet worden. Een 8-tal groote stoomers liggen reeds hun beurt af te wachten, wij met de mail gaan echter voor. 't Kanaal is belangrijk verbreed en in 't Noordelijk gedeelte gedurende den oorlog van een steenglooiing en een rijsbedding voorzien. 't Zuidelijk deel moet die operatie nog ondergaan.

Bij de brug te El Kantara, de overgang van den grooten woestijnweg, een groot verlaten kamp, met straten en vakken zich mijlen ver in de woestijn uitstrekkende. De operatiebasis voor de expeditie tegen Palestina! Reuzen hoeveelheden spoorwegmaterieel, motorfietsen, bouwmaterialen, zakken cement, bergen projectielen liggen hier opgestapeld te roesten. De loopgraven langs 't Kanaal waren opgeruimd. Rollen roestend prikkeldraad gaven nog de plaatsen aan, waar ze geweest waren.

De nachtvaart door 't Kanaal en de meren, fantastisch als immer, vooral, zooals nu bij donkeren nacht, zonder maan.

Den volgenden morgen Suez. Alles van boord, dat de groote reis niet verder meemaakt. Om 9 uur de Golf van Suez, met z'n dorre, woeste kusten, en daarna zooveel dagen in de Roode Zee. Kalm, doch de weinige wind van achter en dus smoorwarm. Des morgens koele dranken. Aan 't diner ijs en verder overal, zelfs in de thee, ijs. Dat kenden we in 1890 niet. Brachten we toen onze bultzakken aan dek, hier ging het niet; de ventilator in de hut moest het maar doen, deed dan ook z'n best, maar „warm" was het en bleef het. En 'n half fleschje Boldoot, vroeger ƒ 1.—, nu ƒ 3.50!

De warmte oefende ook invloed uit op de overigens toch reeds door de laatste wereldgebeurtenissen eenigszins ontwrichte mentaliteit der passagiers. De Ontspannings-Commissie Insulinde, de O. C. I., waarvan ik melding maakte, trad na de aangelegenheid in algemeenen zin geregeld en voor een financiëelen basis gezorgd te hebben, af en droeg haar bevoegdheid over op de sub-commissies voor de verschillende wedstrijden, concoursen, enz. Van centralisatie, decentralisatie, 't voorbeeld van Indië gevolgd. Wat zal 't geven?

We zijn nu in den Indischen Oceaan, met den Z.W. moesson schuin achter. De warmte is dragelijk maar 't schip rolt door de baren; zoover het oog reikt, witte kopjes. Veel zeezieken, maar over 'n paar dagen Colombo en weer eenige uren vasten wal.

28-7-'20. A. J. G.

(Wordt vervolgd).

merkt, dat het wel heel goede eigenschappen heeft, maar beslist onbetrouwbaar is.

Zuster Bakker had zeker in Indië nog niet gehoord hoe talrijke van haar voorgangsters, na voor Rijks rekening vrije overtocht enz. genoten te hebben, bij aankomst dikwijls onmiddellijk hun contract verbraken en in particulieren dienst overgingen, het Rijk naar zijn duiten latende fluiten!......

Maar zij heeft inderdaad gelijk met haar klachten omtrent verschillende hospitaal-toestanden en omtrent die salarissen.

De Burgerlijke Geneeskundige Dienst heeft zich in de laatste jaren zoo enorm uitgebreid, dat het personeelsvraagstuk en de financieele positie-regelingen daarmede geen gelijken tred hebben gehouden.

Er wordt bij die tak van dienst hard gewerkt, maar het gouvernement moet dan ook medewerken inzake behoorlijke salarissen van het uitgezonden personeel.

Wel zal de B. G. D. het oogenblik zegenen, dat het Inlandsche verplegingspersoneel voldoende sterk en geoefend is om de geïmporteerde krachten overbodig te maken; maar zoolang deze nog zoo hoog noodig zijn, is het uitzenden van Europeesche dames-verpleegsters op *f* 175 salaris eenvoudig een onmogelijke toestand, die zich moet wreken in het wegblijven van sollicitanten.

H. J. VERMEER.

Den Haag, 30 Augustus 1920.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Regeering en de suikerindustrie.

Aan de „Java Bode" ontleenen wij o.m.: De Regeering vindt in Indië den strijd, die reeds lang in Europa wordt gestreden. En als steeds worden van beide groepen de verwijten tot haar gericht.

De suikerindustrie en de suikerorganen hebben getracht een geweldige stemming tegen de Regeering te maken wegens haar houding tegenover den P. F. B. en de suikerindustrie. De Regeering heeft op de verwijtingen, tegen haar gericht in de dagbladen en in den Volksraad, geantwoord met een uitvoerige rede, waarin zij de tekortkomingen van de suikerindustrie in een helder licht plaatste, waarin zij volkomen aantoonde, wat de oorzaak was, dat de P. F. B. zulk een succes kon hebben. De Regeering heeft daarbij meer dan een schrijven aangehaald van residenten, waaruit blijkt, op welk een egoïstisch, voor de rust en orde gevaarlijk standpunt sommige suikerfabrikanten zich hebben geplaatst.

De heer Muurling, de Regeeringsgemachtigde, zeide in den Volksraad o.m.:

„Het verwijt van den heer Cramer, dat de Regeering te laat ingegrepen heeft, is in strijd met de feiten. De Regeering heeft de werkgevers bij de suikerindustrie niet alleen in het openbaar, maar bij elke mogelijke gelegenheid gewezen op de moreele verplichting tegenover hun werknemers. Deze waarschuwingen werden geheel in den wind geslagen. De Regeering, de noodzaak gevoelend om juiste gegevens te verkrijgen, heeft de suiker-enquête-commissie ingesteld. Tot voorzitter werd benoemd een lid van den Volksraad met voldoenden vrijen tijd, tot lid o.a. Tjokroaminoto. Een jaar is nu verstreken zonder noemenswaardig resultaat, waarom de Regeering nu de zaak in eigen handen heeft genomen door als voorzitter een actief dienend hoofdambtenaar te benoemen en hem een bepaalden termijn te stellen. Dit onderzoek kan tevens leiden tot het verschaffen van bemiddeling, waar verschil van meening mocht bestaan, maar deze bemiddeling is zonder dringende bevoegdheid.

De bevindingen van het onderzoek in algemeenen zin zijn de volgende: Toen het onderzoek werd ingesteld, waren verschillende werkgevers juist overgegaan tot verbetering van de arbeidsvoorwaarden mede onder den drang van vrees voor de actie der P.F.B. De goeden niet te na gesproken (Koloniale Bank, de Hr. Schmutzer, die toont de door hem verkondigde beginselen in praktijk te brengen, en anderen) hebben de meeste werkgevers sterken aandrang van buiten noodig geacht om tot billijke verbeteringen te komen. De aandrang der Regeering bleek daartoe dikwerf niet sterk gneoeg; het is een niet weg te redeneeren feit, in het credit van den P.F.B., dat verschillende werkgevers eindelijk tot verbetering overgingen. Bij het onderzoek bleek echter, dat lang niet overal in voldoende mate verbeterd was. De houding der werkgevers tegenover de bestuursbemiddeling is zeer verschillend geweest; enkelen bleven weerbarstig, anderen waren uiterst coulant. Op een fabriek was de betaling geheel onvoldoende. Door het bestuur uitgeoefende aandrang tot verbetering vond botte afwijzing. Eerst door een staking is de werkgever toen voldoende murw gemaakt om aan de matige wenschen van het bestuur te voldoen. Dit eene voorbeeld zou als uitzonderingsgeval kunnen worden voorgesteld. De Regeering betwijfelt echter of de stemming der werkgevers inderdaad voldoende is veranderd. Vroeger gold het beginsel om den produktieprijs per pikol zoo laag mogelijk te houden; thans is volgens het oordeel van een kopstuk van de industrie dit standpunt verlaten en is ingezien, dat een goede gezindheid van de werknemers onder de bevolking een zeer voorname factor vormt.

De Regeering zou het ten zeerste toejuichen als dit inzicht in alle kringen baan zal hebben gebroken, maar betwijfelt zulks. En wel naar aanleiding van een schrijven van den resident van Djokja dd. 7 Juni l.l. Op een gehouden vergadering van belanghebbenden en de afdeeling van het syndicaat werd het door den resident voorgestelde uniforme arbeidscontract verworpen op grond van de overwegingen, dat het thans niet noodig werd geacht die groote concessies te doen, aangezien reeds vele fabrieken op Java zonder eenige stoornis in hun bedrijf werkten, en de invloed van den P. F. B. en vooral van Soerjopranoto zoodanig aan het tanen was, dat men vermeende er best zonder dergelijke waarborgen te kunnen komen. De resident heeft van de invoering van een dergelijk contract echter niet afgezien; en volgens de laatste berichten is er meer kans, dat de werkgevers het zullen aanvaarden. Een verblijdend bericht dus!

De heer Muurling gelooft, dat uit het voorgaande duidelijk blijkt, dat niet een enkele uitzondering, maar meerdere werkgevers in de suiker niet voldoende doordrongen zijn van hun sociale plicht en slechts zoover gaan in het toestaan van verbeteringen, als zij door omstandigheden gedwongen worden.

Vervolgens zegt de hr. M., dat, daar de Regeering nog niet over de gegevens beschikt, waarop maatregelen tot dwingend wettelijk optreden inzake arbeidsvoorwaarden kunnen worden gegrond, en buitendien het overleg over dergelijke maatregelen tijd kost, bij de gebleken houding van een deel der werkgevers de P. F. B. ongetwijfeld een factor is, die ten goede werkt. Zit aan dien bond ook een kwade zijde? Mr. Hirsch beantwoordt deze vraag stellig bevestigend *), de Regeering heeft in de M. v. A. verklaard nog geen antwoord te kunnen geven.

Mr. Hirsch baseert zich ter verdediging zijner zienswijze op de volgende redeneering: de P. F. B. is aangesloten bij de Vakcentrale, zijn leider Soerjopranoto is ook een kopstuk van de Vakcentrale en het karakter dier Centrale is staatsgevaarlijk, zooals blijkt uit hetgeen van extremistische zijde wordt geschreven over de oprichtingsvergadering.

In deze bewijsschakel zit menige fout. Ten eerste is het zeer twijfelachtig of de bron, waaruit Mr. H. put, wel zuiver is, of het „Vrije woord" niet meer schrijft, zooals de extremisten de Vakcentrale

*) Zie Soer. Hbl. d.d. 21 Juni, 4e blad „Het Suikersyndicaat in den Volksraad". (Red. K. W.)

willen zien, dan zooals zij is. Kalmer menschen, zooals de heer Cramer, die de oprichtingsvergadering bijwoonde, hebben daaromtrent een ander inzicht. Haar karakter zal voor de Regeering eerst uit haar gedragingen vast te stellen zijn.

Maar gesteld voor het oogenblik, dat Mr. H. juist ziet, is dan aansluiting bij de Vakcentrale ook een bewijs van de revolutionnaire gezindheid der vereeniging. Ook de Inlandsche Onderwijzers Bond is aangesloten bij de Vakcentrale en ter vereeniging vertegenwoordigd door Dwidjo Sewojo, op wiens gelaat klimmende verbazing te lezen was, toen Mr. H. zijn bewijsvoering leverde.

Maar buitendien, waarom uit een zoo troebele bron, als het „Vrije Woord" is, geput, wanneer de P. F. B. uit zijn handelingen kan worden beoordeeld? Deze handelingen, voor zoover der Regeering bekend, geven tot dusver geen recht de P. F. B. tot een revolutionnaire vereeniging te verklaren. Welke ook de gevoelens en intenties van Soerjopranoto mogen zijn — de Regeering spreekt zich daarover niet uit — de handelingen van den P. F. B. geven der Overheid tot nu toe geen aanleiding dien Bond revolutionnaire neigingen aan te wrijven. Ook de Hr. 's J a c o b bleek hiertoe nog niet bereid.

De tot nu toe door den P. F. B. g e s t e l d e e i s c h e n z ij n over het algemeen n i e t o n m a t i g. Verschillende stakingen zijn tegen uitdrukkelijk advies van Soerjopranoto uitgebroken; als voorbeeld noemt de heer M. P o p p o h. De waarschuwing in de M. v. A. aan de leiders, dat zij bij hun propaganda moeten bedenken, dat zij de menschen niet steeds in de hand kunnen houden, was gebaseerd op feiten. Zoo de veel aandacht getrokken hebbende en in den Volksraad ter sprake gebrachte staking op K a l i b a g o r. De arbeidsvoorwaarden daar waren goed, niettemin brak staking uit.

Uitvoerig beschrijft de Hr. M. deze staking, volgens de inlichtingen van den Resident van Banjoemas. De Regeering kan in het daarin geschetste verloop niet anders zien dan een allergewoonst arbeidsconflict.

Uit een schrijven dd. 27 April van een ander Hoofd van Gewest. Bestuur citeert de Hr. M. o.m.:

„Over het algemeen zijn de koelieloonen nog niet evenredig aan de prijzen van de eerste levensbehoeften van den Inlander. Deze prijzen zijn minstens verdubbeld, zoo niet meer, terwijl de inkomsten van den koelie uit zijn arbeidsloonen, ook met inachtneming van de grootste zuinigheid, hem niet in staat stellen zich het noodige te verschaffen voor het levensonderhoud van zijn gezin." „Eerst sedert de laatste maanden begint men de loonen hier en daar tot die hoogte — (een stijging van 50 pCt.) — op te voeren. Men overtuige zich slechts tegen het etensuur in de woning van zoo'n arbeider van hetgeen de pot schaft, om terstond te erkennen, dat het voedsel onvoldoende en vaak minderwaardig is. Het is onder die omstandigheden niet te verwonderen, dat het weerstandsvermogen en de spierkracht en de energie en wilskracht, die daarmede gepaard gaan, belangrijk afnemen bij een groot deel van het Javaansche volk en daar schrijf ik het ook aan toe, dat tegenwoordig over mindere arbeidsprestatie geklaagd wordt om dat de menschen bij taakwerk ook niet voldoende verdienen kunnen."

De toenemende criminaliteit wijst ook op de minder goede economische toestanden, vervolgt de hr. Muurling o.m. Maar gesteld nu eens, dat Mr. Hirsch gelijk heeft, dat Soerjopranoto revolutionnaire doeleinden nastreeft, dan is er toch een afdoend middel hem te ontmaskeren. Voer goede arbeidsvoorwaarden in, vermijd andere geschilpunten te veroorzaken en zie dan wat hij doet. Bij verschillende Hoofden van Gewestelijk Bestuur is het plan gerezen dezen maatstaf bij Soerjopranoto en P. F. B. aan te leggen; zij stuitten echter daarbij op het bezwaar, dat in de weigering van erkenning van den P. F. B. de aanleiding en verontschuldiging liggen van nieuwe conflicten. De toetssteen is aldus onbruikbaar gemaakt door het Suikersyndicaat zelf.

Wanneer dit nu eens verder de politiek aan de Regeering overliet; tot nu toe is de suiker op dit haar vreemde gebied niet gelukkig geweest. De Regeeringsorganen onderhandelen met de V. S. T. P., waaraan Semaoen en Bergsma voormannen zijn; waarom zou de suiker niet met den P. F. B. en Soerjopranoto kunnen spreken als zulks noodig is?

Mr. Hirsch ziet in deze vergelijking eenig verschil; hij wijst er namelijk op, dat de Regeering de macht heeft op een gegeven oogenblik te zeggen: tot hiertoe en niet verder! Maar dezelfde macht heeft ook de Regeering ten opzichte van Soerjopranoto. De Regeering erkende reeds dat de suikerindustrie een zoo belangrijke factor in het economische leven van Java vormt, dat zij verplicht is ontwrichting daarvan te voorkomen. Waar de werkgever door veronachtzaming van zijn sociale plicht dreigt deze ontwrichting te bewerken, is de Regeering bereid op te treden. Is er nu eenigerlei aanleiding te onderstellen, dat zij dit n i e t zou doen als het gevaar van de andere zijde dreigde? vraagt de Hr. Muurling ten slotte.

Verkiesbaarheid tot Volksraadslid.

Naar het „Bat. Hbld." van betrouwbare zijde wordt medegedeeld, had de landvoogd het voornemen den heer J. G. B o o n, hoofdredacteur van het „Soer. Hbl." te benoemen tot Volksraadslid. De Alg. Secretaris wees er den landvoogd op, dat de heer Boon tot gevangenisstraf veroordeeld was geweest en daarom ingevolge de wet niet tot Volksraadslid mocht worden benoemd.

Het is deze vicieuse wetsbepaling, waarop het „Bat. Hbld." nu de aandacht wil vestigen en welke ook naar het inzien van de „Sum. Post" en andere bladen niet spoedig genoeg kan worden ingetrokken.

De overweging van den landvoogd was, dat e l k e staatkundige partij gelegenheid moet krijgen zich in den Volksraad vrijelijk te uiten. Op de kiezers rust de plicht hiervoor te zorgen. Schieten zij hierin te kort, dan ligt het op den weg van den landvoogd, die algemeene vertegenwoordiging te bewerkstelligen door middel van zijn benoemingsrecht.

Deze liberale opvatting van den landvoogd komt het „Bat. Hbld." voor alleszins juist te zijn. A l l e staatkundige partijen moeten, zoo veel mogelijk naar hare numerieke onderlinge verhouding, in den Volksraad vertegenwoordigd zijn, en daarom zou de benoeming van den heer Boon a l s c o n s e r v a t i e f een zeer gelukkige zijn geweest.

De heer Boon onderging gevangenisstraf, omdat in het door hem geredigeerde „Soer. Hbl." een schepenbeweging was gepubliceerd in de dagen, dat zulk een publicatie als bijzonder staatsgevaarlijk werd beschouwd.

Om deze reden mag hij nu geen zitting nemen in den Volksraad, waarin hij naar de volkomen juiste opvatting van den landvoogd zitting behoort te hebben. De Indische strafwet laat het toe, onze Volksraads-ordonnantie in het onderwerpelijke geval precies op dezelfde leest als de Nederlandsche grondwet te schoeien.

Dat er dan zoo spoedig mogelijk op dezelfde leest geschoeid worde! besluit het blad. Het schoeisel, waarop Insulinde nu loopen moet, wringt en belemmert haren gang waarlijk al genoeg. Het is onverstandig dien gang onnoodig meer te belemmeren.

UIT DE INDISCHE PERS.

De Inlanders en de Gemeenteraad. Het Indo-Europeesch Verbond, dat er geen prijs op stelt zich met het Inlandsch element in Ned.-Indië te verbinden en zich ook van de vereeniging „Insulinde" of de „Nationale Indische Partij" heeft afgescheiden, schreef onlangs in een van zijne schrifturen de navolgende zinnen:

„Aangezien ons streven zeer intiem de Gemeen-
„teraadsbelangen raakt, moeten wij ons voor den
„Raad gaan interesseeren.

„Geen enkel lid van de afdeeling Batavia mag in

„de kiezerslijst ontbreken.

„Wij kunnen en zullen een macht vormen in deze „Gemeente, waarmede rekening zal moeten worden „gehouden.

„Wanneer wij eendrachtig samengaan, zal er een „tijd komen, dat de Gemeenteraad door ons zal wor„den gevormd."

Het lezen dezer zinnen gaf M. Z. aanleiding tot ernstige overdenking, welke hij aan de redactie van „Neratja" heeft medegedeeld en die daarin aanleiding heeft gevonden haar als hoofdartikel te plaatsen in het nummer van 17 Mei 1920. Daaraan is het navolgende ontleend:

Het is zeer gemakkelijk, zegt de schrijver, voor het bestuur van het Indo-Europeesch Verbond, om zulk een taal te voeren, waar alle leden van de vereeniging zijn opgenomen in de kiezerslijsten, doch voor het inlandsch element is zoo iets nog niet mogelijk, in aanmerking genomen de omstandigheid, dat slechts enkele intellectueele Inlanders als kiezer voor den Gemeenteraad worden toegelaten.

En de Regeering ziet dit met een zeker welgevallen aan.

Er loopen evenwel geruchten, dat de herzieningscommissie het verzoek zal doen om het aantal Inlandsche kiezers uit te breiden, doch veel verwachting heeft de schrijver van dat streven niet.

In elk geval zal daarmede wel geruimen tijd zijn gemoeid, want de behandeling der Indische zaken is gewoonlijk als volgt:

van Batavia naar Buitenzorg;
van Buitenzorg naar Batavia;
van Batavia naar Buitenzorg;
van Buitenzorg naar den Haag;
van Koloniën naar de IIde Kamer S. G.;
van de IIde Kamer S. G. naar Koloniën;
van Koloniën naar de Ie Kamer S. G.;
van de Ie Kamer S. G. naar Koloniën;
van Koloniën naar H. M. de Koningin;
van H. M. de Koningin naar Koloniën;
en van Koloniën naar Buitenzorg, waar dan verder het geschikte oogenblik voor de verdere behandeling der zaak moet worden afgewacht.

Volgens ontvangen inlichtingen waren voor het jaar 1920 slechts 200 inlanders op de kiezerslijsten voor den Gemeenteraad gebracht. Dat wijst, volgens schrijver, op het feit, dat men bij gezaghebbenden van meening is, dat de eigenschappen van het Inlandsche volk nog niet van dien aard zijn, dat daaraan nu reeds geheel zelfbestuur kan worden toegekend en dat het dus voorloopig althans een ondergeschikte rol zal moeten spelen.

Het is wel te betreuren, dat er bij de 200 kiesgerechtigde inlanders niet altijd die belangstelling voor de algemeene zaak bestaat, welke wenschelijk en noodzakelijk is.

Door schrijver verzocht zijnde verschillende onderwerpen te komen bespreken, gaven slechts 2 daaraan gevolg. Anderen verklaarden, dat zij alleen zouden komen, wanneer zij door een auto werden afgehaald.

Weder anderen gaven te kennen, dat de algemeene zaak hunne belangstelling niet meer had, omdat hunne brieven niet meer werden beantwoord.

Het spreekt van zelf, dat als van Inlandsche zijde zoo weinig belangstelling voor het kiesrecht aan den dag wordt gelegd, dit door de tegenpartij (reactionnaire partij) gretig zal worden aangegrepen om als wapen te dienen voor hare bewering, dat het tijdstip voor de uitbreiding van het kiesrecht voor Inlanders nog niet is aangebroken en dat de Inlander voorshands nog maar moet blijven een kwart-mensch.

Ook is die geringe belangstelling schadelijk voor het geval er een streven bij hooger autoriteit zou bestaan om eventueel algemeen kiesrecht toe te staan en aan Ned.-Indië een Parlement te schenken.

In Nederland zegt men dat de volksvertegenwoordiging moet worden gedragen door het volk.

De bedoeling daarvan is, dat het volk zijne vertegenwoordigers zal eeren en controle op hen zal uitoefenen, ter voorkoming dat zij te veel het eigenbelang zullen dienen.

Willen wij zelfbestuur uitoefenen, dan zullen wij dat moeten leeren om gereed te zijn tegen den tijd, dat een Parlement in het leven wordt geroepen.

De Volksraad en de Gemeenteraad geven daartoe de gelegenheid.

De nieuwe Regent van Toeban (Rembang). Bij gouvernementsbesluit van 12 Mei 1920 is tot Regent van Toeban benoemd de heer Raden Pringgodigdo, Patih aldaar. Hij is een bloedverwant van wijlen den Regent Toemenggoeng Pringgowinoto, die in de maand October van het vorige jaar overleed.

De nieuw benoemde Regent is afkomstig uit Kediri en zoon van Raden Pringgokoesoema, gewezen djaksa bij den landraad te Ngandjoek.

Raden Pringgodigdo is een afstammeling van wijlen Raden Kartodigdo, die destijds met de Nederlandsche strijdmacht tegen de Padris ter Westkust van Sumatra ten strijde trok en als belooning daarvoor den titel van luitenant ontving.

Verder is hij een kleinzoon van wijlen den Patih van Blitar, van wien 3 zonen en 2 kleinkinderen als Regenten werden geplaatst.

De Raden Ajoe van den nieuwbenoemden Regent is de oudste dochter van den tegenwoordigen Patih van Rembang Raden Pandji Notomidjojo.

In het jaar 1895 slaagde Raden Pringgodigdo voor het eindexamen van de hoofdenschool te Probolinggo, werd daarna schrijver in het district Toeban, vervolgens mantri politie te Lasem, daarna assistentwedono te Soember, alwaar hij eene tevredenheidsbetuiging ontving wegens zijne bemoeienissen ter bestrijding van de cholera.

Na 11 jaren dienst werd hij benoemd tot wedono van de afdeeling Bodjonegoro, waarop in October 1915 de aanstelling tot Patih van Toeban volgde.

Moge zijn bestuur strekken tot heil van de Inlandsche bevolking.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Nogmaals het onderwijs in de Engelsche taal op de Chineesche scholen van de Tjong Hoa Hwee Kwan Vereeniging. Werd in het Koloniaal Weekblad van 12 Augustus 1920 reeds het een en ander medegedeeld over de bestaande deining in de Chineesche Gemeente, ter zake van de verandering, welke door het bestuur van de Tjong Hoa Hwee Kwan Vereeniging werd gebracht in het onderwijs in de Engelsche taal op de scholen dier Vereeniging, in het bijblad van de *Perniagaän* van 21 April 1920 worden met betrekking tot dit onderwerp eenige aanvullende gegevens verstrekt, waaraan het volgende is ontleend.

De ontstemming bij de leeraren in de Mandarijnsche taal op die scholen is ontstaan doordien zij zich als achtergesteld gevoelden, sedert het bestuur van de Tjong Hoa Hweè Kwan Vereeniging meer belangstelling toonde voor de Engelsche taal dan voor de Chineesche taal en een Amerikaan als leeraar aanstelde.

In dat feit vonden zij voldoende aanleiding om de collega's te inspireeren en hen te bewegen ontslag uit hunne betrekking te vragen.

De Redactie van de *Sin Po* greep die gelegenheid aan om de tolk te zijn der grieven van de Chineesche leeraren en het beleid van het bestuur van de Tjong Hoa Hwee Kwan Vereeniging in kwaden zin te critiseeren.

Een deel van de leeraren werd gedwongen eene verklaring te teekenen, waarbij zij ontslag vroegen uit de betrekking en welke later weer moest worden ingetrokken uit vrees voor de gevolgen.

Zij, die volhardden bij hun verzoek, traden 1 April 1920 af, doch de anderen konden hunne functiën blijven vervullen.

De werklooze leeraren stookten nu de scholieren op tegen de Vereeniging en verspreidden daarover allerlei leugenachtige berichten, in de hoop dat zij de scholen zouden verlaten.

Dit is niet gelukt, omdat zoowel de leerlingen als de ouders inzagen dat de door het bestuur der Vereeniging aangebrachte verandering in het Engelsche taalonderwijs in het belang werd gedaan van de ontwikkeling der Chineesche jeugd.

Doch de leeraren bleven allerhande slechte geruchten verspreiden en verklaarden aan het publiek, dat het bestuur der Vereeniging het geheele beheer van de school had overgedragen aan Amerikaansche leeraren van de Methodistische Missie, met het doel de leerlingen tot het Christendom te bekeeren en dat het benutten van de werkkrachten van Christen leeraren op de Chineesche scholen niet te pas kwam.

Nu wisten de ouders der leerlingen en ook het Chineesche publiek zeer goed, dat de Amerikaansche Christen leeraren reeds verscheidene jaren op de Chineesche scholen werkzaam waren om onderwijs te geven in de Engelsche taal.

Hunne bezoldiging wordt voor de helft betaald uit de kas der Tjong Hoa Hwee Kwan Vereeniging en de andere helft door de Methodistische Missie. Deze toestand bestaat, omdat de geheele bezoldiging op rekening van de Vereeniging te groote eischen zou stellen aan hare kas.

Deze Methodistische Missie, zegt de schrijver, ververleent die hulp om den leerlingen gelegenheid te geven de Engelsche taal te leeren, doch niet met het doel om propaganda te maken voor het Christelijk Geloof.

In de ter zake tusschen beide partijen gesloten overeenkomst is o.m. bepaald, dat geen Bijbel of boeken van bepaalde Christelijke richting op de scholen mogen worden gebruikt.

De Redactie van de *Sin Po* deed derhalve beslist verkeerd om zich in deze aangelegenheid partij te stellen. Zij leed dientengevolge door eigen schuld een échec.

De afgevaardigden der Chineezen in Ned.-Indië in China. In hetzelfde nummer van de *Perniagaän* wordt melding gemaakt van een in de Straits Times voorkomend bericht, dat de afgevaardigden van de Chineezen in Ned.-Indië, die op dit oogenblik in China verblijf houden, door den President der Chineesche Republiek in audiëntie zijn ontvangen.

Het doel der zending was aan de Chineesche Regeering te verzoeken het daarheen te leiden, dat de op 30 Maart 1919 tusschen Nederland en China gesloten overeenkomst zou worden verbroken.

Zooals bekend, bestaat de commissie uit de navolgende personen:

Him Lie (Soerabaya), Han Hie Kie (Semarang) en Oeij Soan Yoe (Batavia), die daartoe door de gezamenlijke Chineezen in Ned.-Indië zijn aangewezen en van behoorlijke schriftelijke machtigingen zijn voorzien.

De heer Lauw Tieng Bie van Weltevreden in Amerika. In het Tijdschrift *The Punch* van 8 Januari 1920 wordt, volgens de *Perniagaän* van 22 April d.a.v., medegedeeld, dat in het Waldorf-Astoria Hotel te New York een maaltijd is gegeven, waaraan de leiders en de agenten van de Autofabriek Chelmers deelnamen.

Verder zaten aan tafel de heer Lauw Tieng Bie, Chef van de U. M. I. A. te Weltevreden en van de Soekaboemische Snelpersdrukkerij te Soekaboemi, alsmede de heeren van de Pers.

De *New York Times* wijdde aan de komst van den heer LauwTieng Bie ¼ kolom druks, waarin o.m. vermeld wordt, dat hij op verzoek van de aanwezigen aan tafel het woord heeft gevoerd en toen de gelegenheid gehad heeft te zeggen, hoe weinig de Amerikanen met de toestanden op Java bekend waren, daarbij eenige voorbeelden van onkunde aanhalende. Sommigen toch meenden dat Java bij Japan lag, terwijl anderen meenden dat daarmede Zuid-Amerika werd bedoeld.

Vervolgens gaf hij eene uiteenzetting van de verschillende cultures op Java ,meer in het bijzonder van de koffie, welk product in Amerika een zeer gewild handelsartikel is.

Deze rede, welke door een 500-tal personen werd aangehoord, werd met handgeklap begroet.

Met betrekking tot de Chelmers autofabrieken kan hier nog worden bekend gesteld, dat in de laatste vier jaren jaarlijks 2000 auto's op Java werden

aangevoerd, behalve nog de andere merken, als Fords, die „Cheap Henry" worden genoemd.

Dit zijn prachtige resultaten, zegt de berichtgev

LITERATUUR-OVERZICHT.

Statistieken over rubber, koffie en thee.

Als uitgave van de „Handelsvereeniging te Medan" is verschenen eene „Opgave omtrent aanplant, prod. seerenden aanplant, oogst en verscheping van rubber, koffie en thee der ondernemingen in het Gouv. Oostkust van Sumatra, in de Afd. Oostkust van Atjeh en in Residentie Tapanoeli, gedurende de maanden Juli t/m en met Dec. 1919".

Verslag Ned.-Ind. Landbouw Syndicaat.

De aandacht zij gevestigd op het belangrijke el jaarverslag (loopende over het jaar 1919) van het Nederlandsch-Indisch Landbouw Syndicaat. Het wo voorafgegaan door een fraai portret van den hr. Ottolander, wiens groote verdiensten ten opzichte v den landbouw en de cultures in het algemeen en v het Syndicaat in het bijzonder, in enkele woorden w den herdacht.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 21: Minangkabauers (vervolg), do N. — S. A. Reitsma, de eerste burgemeester van Bandoeng (met portret), door N. — Indische brieven ov „Planters lief en leed", door O. M. A. (slot: In suiker en de tabak). — Om de kruidnagelen, door W. Bredée. — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt. (Vervolg van de Sedekah's).

Gedenkboek Dominikaner Missie op Curacao.

Door den schrijver der rubriek „Curaçao" in weekblad, werd reeds eenige malen de aandacht gev tigd op het gouden jubileum der Dominikaners op Curaçao, dat met groote luister aldaar is gevierd. H fraai uitgevoerde gedenkboek, dat hier te land is uitgekomen (bij de N. V. Centrale Drukkerij te Nijmegen), is getiteld: „Gouden jubileum der Dominikaner Missie op Curaçao W .I. 1870—1920. Ter dankbare he innering door eenige missionarissen bewerkt". Behalve inleiding enz. bevat dit boek een beknopt historisch overzicht van de Missie vóór 1870 en daarna een u voerige beschrijving van hetgeen na dien tijd door Dominikaners is verricht, niet alleen wat parochie zorgen betreft, maar vooral ook op het gebied van onderwijs, liefdadigheid en sociaal werk. Fraaie illustraties, portretten en eenige kaartjes verluchten den tekst.

Toeristenverkeer in Nederlandsch-Indië.

De vereeniging Toeristenverkeer in den Nederlandsch Indischen Archipel heeft haar verslag over 1919 gepubliceerd. Gedurende het verslagjaar is het vreemdelingenverkeer in geringe mate toegenomen. Ook uit Nederland kwamen verscheidene pleizierreizigers naar Indië, ten einde kennis te maken met de Nederlandsche bezittingen in het verre Oosten. Het totaal aantal toeristen bedroeg in 1919 2323, tegenover bijv. 1511 in 1918, 742 in 1917, doch 5579 in 1913. Na de beëindiging van den oorlog werd de reclamecampagne wederom met kracht ter hand genomen. Gedurende het verslagjaar werden de volgende reclames gratis verspreid: 45 Come to Java, 125 Reclameplaten, 2100 Tourist time tables for the railways, 3500 Plans of Batavia, 18 Plans of Soerabaya, 890 Gidsen Oost- en West-Java, Padang, enz., 659 wandelkaarten van verschillende plaatsen, 3000 portefeuilles voor het tijdschrift, 21.0 ex. Picturesque Netherland East Indies.

Lezing over den arbeid der Evang. Broedergemeente

Als uitgave der groep Suriname van het Algemeen Nederlandsch Verbond is verschenen (bij H. B. Heyde te Paramaribo) den tekst eener door den hr. S. Be op 10 Juni voor de leden van genoemde groep gehouden voordracht, getiteld: Uit den maatschappelijken arbeid van de Zending der Evangelische Broedergemeente in Suriname, in 't bijzonder met betrekking tot de opvoeding van de mannelijke rijpere jeugd.

Zendingstijdschrift „De Opwekker".

Het eerst thans door ons ontvangen Mei-Nr. bevat o.m. een drietal levensbeschrijvingen, waarop alsnog de aandacht wordt gevestigd: n.l. 1. Een jubileum 1880 A. de Haan 1920 (met portret). — 2. In memoriam Jacobus Henricus Meerwaldt, 1854—1920. — 3. In memoriam Izaak Engelbert de Vries, Hulpprediker te Mokdale (Rotti).

In de Juli-afl. o.a. de volgende bijdragen: In memoriam Arend van As, 1886—1920, door J. v. d. W. — De Islam, zijn waarde en onwaarde, door Ds. E. M.

Zwemer. — Indië en het Evangelie. — De Ned. Herv. Kerk en de Zendelingen.

De Indische Mercuur.

Van den inhoud van No. 35 wordt slechts genoemd een bespreking van het nieuwe jaarboek van Ned.-Indië, door Dr. J. C. Koningsberger en een overzicht van het jaarverslag over 1919 der Malangsche Landbouwvereeniging. — Een los bijvoegsel bevat de belangrijke lezing van den oud-minister Prof. M. W. F. Treub over den economischen toestand in Nederland en Koloniën, gehouden in het vorig jaar, ter gelegenheid van de Nederlandsche Week te Stockholm.

Teysmannia.

Inhoud van afl. 4, jaarg. 31: De zonnebloem (Helianthus), door H. J. Wigman Jr. (met ill.). — Derris (een plant waarvan de wortels een bijzonder werkzaam vischvergif leveren) als insecticide, door Dr. C. J. J. van Hall. — Sierheesters, door J. J. Smith. — Mogelijkheden op nijverheidsgebied met goede kansen van slagen voor Ned.-Indië (Santal-olie — Sereh-oliën), door Dr. A. W. K. de Jong. — Sprokkelingen op landbouwgebied (Schadelijke insecten in Britsch-Indië. — Oorlogsgassen als middel om plagen te verdelgen. — Wat men met verbeterde kultuurmethoden bereiken kan).

Holland's Import and Export Trader.

In het Nr. van 23 Aug. een korte, geïllustreerde bijdrage over de „Oil palm plantations in the Netherlands East Indies". — Verder: Rice growing on a large scale in the Netherlands Indies. — The coal supply of the Netherlands East Indies. — The production of balata in Surinam.

Mededeeling Dep. van Landbouw in Suriname.

Mededeeling No. 16 handelt over „bestrijding van den cacaothrips door bespuiting met kalkmelk", samengesteld door den entomoloog A. Reyne.

Handelsberichten.

No. 702 bevat gegevens over de Lematang-kolenvelden, ontleend aan de verhandeling over dat onderwerp, welke onlangs als No. 10 der verslagen en mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en hare toepassingen is verschenen. — In hetzelfde Nr. wordt nog medegedeeld, dat in het 15 Augustus-Nr. van „Export" (Organ des Centralvereins für Handelsgeographie u.s.w.) eenige gegevens zijn opgenomen betreffende Nederlandsch-Indië als handelsland.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud der Juni-afl.: Indische militaire strafwetgeving. Het wetboek van militair strafrecht en het reglement van krijgstucht (vervolg), door Mr. P. A. F. Blom. — De veldtocht in Duitsch Oost-Afrika, door A. M. W. van Renesse. — Het voorontwerp op het invoeren van dienstplicht onder de Inlanders en met dezen gelijkgestelden in den Volksraad (vervolg). — Marechaussée, door F. P. A. van Gheel Gildemeester. — Het seinen met spiegel, door F. E. Thomson. — Eenige mededeelingen omtrent het Duitsche vliegwezen gedurende den oorlog.

De Ingenieur.

Gaf het Nr. van 21 Aug. van de Ingenieur een kort bericht over de opening van de Indische Technische Hoogeschool te Bandoeng, het daaropvolgend Nr. 35 bevat in extenso de daarbij gehouden redevoeringen door den ir. R. A. van Sandick en Prof. ir. J. Klopper. — Verder bevat genoemd Nr. onder het opschrift „Luchtverkeerdienst voor Ned.-Indië" een overzicht van de plannen inzake de oprichting van een luchtverkeerdienst voor algemeene en commercieele doeleinden in Ned.-Indië, met concessie en steun van het Gouvernement en deelneming van het Ned.-Indische kapitaal. Deze plannen zijn in een den 18en Juni gehouden bijeenkomst van een twintigtal vooraanstaande personen uit de handelswereld te Batavia, door Generaal Snijders uiteengezet. — Ten slotte bevat meergenoemd Nr. een resumé eener voordracht van ir. A. Groothoff (gehouden in een vergadering der afd. Ned.-Indië van het Kon. Instituut van Ingenieurs te Batavia), getiteld: „Verrichtingen en verwachtingen op het gebied van waterkracht in Ned.-Indië".

Het Indische Leven.

Uit den inhoud van No. 49 noemen we de volgende korte bijdragen: De vorstelijke dansen aan het Keizerlijk Hof op Java, door B. v. H. S.; en: De vacantie-kolonie te Salatiga (met ill.).

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Inhoud van No. 6, jaarg. IV: De spontane coagulatie van Hevea-latex onder afsluiting van de lucht, in tegenwoordigheid van kalkzouten, door ir. W. Spoon. — Eenige verdere gegevens over spontane coagulatie, door O. de Vries en W. Spoon.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 4 van den 5en jaarg. bevát de volgende oorspronkelijke bijdragen: Ontwikkelingsmogelijkheden van het eiland Ceram, door G. L. Tichelman (overzicht van een opstel van Dr. L. Rutten in Tijdschr. Aardr. Genootschap, vermeerderd met eigen beschouwingen). — Mond- en klauwzeer (vervolg), door J. F. C. Raabe. — De Crossley-zuiggasmotor en de Agavecultuur, door Van Uffelen. — Uit de praktijk: Brieven van Bob (critische bespreking eener circulaire van den Cultuurbond over verzoek van salarisverhooging met 100 pCt.). — Slecht gedroogde en vochtig geworden kinabast, door H. Z. — In de rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen o.m.: De dwergklapperboom op Malakka. — Uit de Laharstreken van Srengat. — Een vergelijking (tusschen den arbeid op Java en in de Buitengewesten), door Dr. R. Broersma. — Mededeeling van den heer Coster over bestrijding van den Bruinen Binnenbast op de onderneming „Goenoeng Passang". — Mededeeling van Dr. Ultée over het wortelstelsel van Marcotten. — De planter en zijn werkvolk, door C. M. Hamaker. — 15 jaren rubbercultuur, door C. M. Hamaker.

Mededeelingen van de Ned.-Ind. Vereen. „De Orchidée".

De 2e afl. van den 3en jaargang opent met een korte beschrijving van de Phajus Blumei, waarbij een zeer fraai uitgevoerde foto. — Dan volgt als antwoord op een vraag in de vorige afl. gedaan, een stukje over de Calanthe, terwijl het grootste gedeelte verder wordt ingenomen door de vertaling van het artikel: „kruisen, zaaien en zaailingen", uit het beroemde werk van C. H. Curtis „Orchids for every one". — De afl. wordt besloten met eene mededeeling over kruisbevruchting van Vanda teres en Joachim, terwijl als laatste onderwerp een bespreking volgt van verschillende orchideeën, die in vroegere afl. zijn afgebeeld en behandeld, dit laatste artikel door een kweeker, dus van belang voor amateurs. — Eindelijk niet te vergeten een artikel van J. J. Smith over Thunias, overgedrukt uit „Teysmannia".

* * *

Ten slotte een opgave van titels:

Ueber die malaiischen Adats, von Josef Kohler (Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft, XXXVI, Heft 3).

Over de Goeroe djemaät (Inlandsche Gemeentehelpers). — Stemmingen onder de Inlandsche bevolking. (De Banier, 23 Juli 1920).

Tanimbareesche uiteterij, door H. Geurtjens. (De Java-Post, 23 Juli 1920). — Lichamelijke opvoeding en onderwijshervorming in Ned.-Indië. (Id. 30 Juli '20).

Ceram-adnotaties (mededeelingen over de Alfoersche bevolking). (Weekblad voor Indië, 18 Juli '20).

Het Bandoengsche Technicum (met ill.). (De Reflector, 17 Juli '20).

„Vrij Indië", door W. Lubberink. (Nieuwe Tijd, jaarg. 1920, bl. 443). — Koloniale politiek, door S. J. Rutgers. (Id. bl. 449).

Het Simeloengoen centraal hospitaal te Pematang Siantar (Sum. Oostkust), door W. J. Bais. (Ziekenhuis, jaarg. 11, bl. 53).

Het Nederlandsch-Indisch tooneel (Tooneelgezelschap C. L. Veerhoff), door J. Fabricius. (Tooneel, jaarg. 6, bl. 18).

Lijst der in Ned.-Indië gevonden Anophelinen, door N. H. Swellengrebel en J. M. H. Swellengrebel-de Graaf. (Tijdschrift voor Entomologie, 1920, bl. 96).

Causerie over de pharmacie op Curaçao, door P. Vierhout. (Pharmaceutisch weekbl. 1920, bl. 759).

De omvang van de toepassing der waterkracht in Ned.-Indië, door J. S. Lzn. (Nederlandsch Fabrikaat, 20 Juni 1920).

Max Havelaar. Ein Gedenkblatt für Multatuli (Eduard Douwes Dekker, geboren 1820), von H. Würz. (Deutsche Revue, Mei en Juni 1920).

Bij Multatuli's eeuwgetij, door L. Landry. (De Kroniek, Juli en Aug. 1920). — Reizen en trekken in Oost-Indië. Op expeditie in West-Ceram. (Id. Aug. '20).

De toestand in de beide hospitalen te Batavia in 1768, door A. K. A. Gijsberti Hodenpijl (Nederl. Tijdschr. voor Geneeskunde, 17 Juli 1920). — De voorziening in

het gebrek aan geneeskundigen in onze koloniën, door J. G. Detmers (Id.). — Penisstaafjes, door A. Kropveld (critiek op een reeds in deze rubriek vermeld opstel van Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan). (Id. 7 Aug.). (Antwoord van Dr. Kl. de Zw.). (Id. 14 Aug.).

Suriname.

De Gouverneur heeft het volgend schrijven tot den voorzitter der Koloniale Staten gericht:

,,1. De ondergeteekende heeft de eer U HoogEd. Gestrenge mede te deelen, dat zijne besprekingen met den Minister van Koloniën hebben geleid tot het besluit de exploitatie van den kolonialen spoorweg te beperken.

2. Als gevolg van dit besluit heeft hij de volgende beslissingen genomen:

a. met 1 Januari 1921 wordt de geregelde dienst van personen- en goederenvervoer beperkt tot het vervoer tusschen Paramaribo en Kwakoegron;

b. zoo spoedig mogelijk na dat tijdstip wordt aangevangen met het opbreken van den bovenbouw van het traject Kabelstation-Dam en van de daarbij behoorende gebouwen;

c. nadat dit werk voltooid zal zijn, wordt de kabelverbinding buiten gebruik gesteld. Omtrent de bestemming van de werken voor die verbinding kan nog geene beslissing genomen worden;

d. weg en werken tusschen Kwakoegron en Kabelstation worden in afwachting van eene beslissing aangaande de ontginning van ijzererts in de nabijheid van dat baanvak, in bruikbaren staat gehouden. Het ligt in de bedoeling om, indien op 1 Juli 1921 omtrent de ontginning nog geen zekerheid is verkregen, de verder te nemen maatregelen nader te overwegen;

e. met het beschikbaar komend materieel zal naar omstandigheden worden gehandeld ten meesten voordeele van den lande;

f. omtrent het personeel zal eerst beslist worden naar gelang van de omstandigheden, welke zullen gelden op de tijdstippen waarop het — geleidelijk — vrijkomt.''

Dat deze afbraak in Suriname verzet zou ontmoeten, was te verwachten. Het besluit doet ons denken aan dat der stopzetting van de bacoven-cultuur en wij gelooven, dat men tot het nemen daarvan geen ongeschikter tijd had kunnen kiezen. Zal de oud-gouverneur-generaal L e l y dit alles zoo maar langs zich heen laten gaan? Is de zaak voldoende onderzocht? Moet aan zulk een ver-strekkend besluit niet voorafgaan een onderzoek door een commissie, samengesteld uit een bekwaam accountant, een knap zakenman en een ervaren spoorwegingenieur? Zijn a l l e middelen beproefd om het tekort op de exploitatie naar beneden te drukken?

Den dag na de ontvangst van den brief van den Gouverneur werd de volgende motie in de Koloniale Staten behandeld:

,,De Koloniale Staten,

kennis genomen hebbende van het besluit om met 1 Januari 1920 de exploitatie van den kolonialen spoorweg te beperken tot het vervoer van personen en goederen tusschen Paramaribo en Kwakoegron, en voorts over te gaan tot het opbreken van den bovenbouw van het traject Kabelstation tot Dam en van de daarbij behoorende gebouwen;

overwegende, dat door een dergelijken maatregel de voortzetting van de in die streek ondernomen wordende bedrijven onmogelijk zal worden gemaakt en aan duizenden arbeiders en hun gezinnen het middel van bestaan worden ontnomen;

overwegende, dat als gevolg daarvan de opbrengst van de daarmede in verband staande middelen belangrijk zal dalen;

overwegende dat bovendien de kolonie in het algemeen een onherstelbaar nadeel zal worden berokkend door de belemmering van verdere ontwikkeling der boschbedrijven in die streken en het voor altijd verijdelen van de thans bestaande vooruitzichten eener machinale grondbewerking van goudhoudende terreinen aan de boven Sarakreek.

Spreken de wenschelijkheid uit, dat de gouvern[...] in nader overleg zal treden met den minister v[...] koloniën en het daarheen zal willen leiden, dat [...] worden gehandhaafd de exploitatie van den spoo[r]weg zooals zij thans geschiedt en wel van Param[a]ribo tot het eindstation Dam;

en gaan over tot de orde van den dag''.

* * *

Onder het hoofd ,,*Een onwaardig besluit*'' schrij[ft] ,,De West'' van 3 Augustus:

,,Het ,,besluit'' om den kolonialen spoorweg in [te] krimpen tot Kwakoegron, is o.i. het Moederland on[]waardig. Wordt dit besluit werkelijk uitgevoerd, dan heeft Nederland zijn laatste greintje zelfrespect a[ls] koloniale mogendheid verspeeld. Reeds het vorm[en] van een dergelijk plan is genoeg om onzen naam [in] discrediet te brengen.

De koloniale spoorweg in Suriname is nimmer b[e]doeld als een winstgevende onderneming. Men ho[op]te door dien spoorweg bij te dragen tot de ontwikke[]ling van 't land. En al is men daarin tot zekere hoog[te] teleurgesteld, geheel zonder nut is de spoorweg zek[er] niet geweest. Stellig heeft hij bijgedragen tot [de] groote ontwikkeling der balata industrie in de late[re] jaren. En het is zeer de vraag, of het huidig gou[d]bedrijf in de Sarakreek kan voortbestaan, zond[er] spoorweg. In ieder geval is het niet oirbaar, om, wa[ar] bij de inrichting van bestaande bedrijven rekening [is] gehouden met de aanwezigheid van dit verkeersmi[d]del, thans aan het bedrijf dezen grondslag te on[t]nemen.

Merkwaardig is ook in hooge mate, dat zulk e[en] gewichtig besluit wordt medegedeeld zonder een[ige] toelichting. Men zou dan toch gaarne vernemen, w[at] de overwegingen zijn geweest en welke besparing[en] men daardoor hoopt te verkrijgen. Zoo ook of m[en] rekening heeft gehouden met de verliezen, die d[e] koloniale kas zal lijden, indien bestaande bedrijve[n] moeten worden ingekrompen, of hun voortbesta[an] geheel onmogelijk wordt.

Nederland heeft zoo pas de kolonie voor vijf jare[n] vrijgesteld van de verplichting tot betaling van ren[te] en aflossing van de spoorwegleening. Men had m[o]gen verwachten, dat voor het minst die termijn z[ou] worden afgewacht, alvorens verdere beslissing[en] worden genomen.

De spoorweg is een belangrijke schadepost vo[or] de kolonie. Maar in hoeverre zal dit verbeteren, in[]dien de spoor wordt ingekrompen tot Kwakoegron[?]

In het grootste bedrag (de rente en aflossing) brengt het geen verandering, al zou men den gehee[]len spoorweg weder opbreken. De inkrimping ka[n] dus slechts beoogen het tekort op exploitatie en on[]derhoud wat minder te maken.

Rekent men nu, dat exploitatie en onderhoud va[n] den spoorweg ongeveer drie ton per jaar kosten, te[]genover een opbrengst aan passage en vrachtgelde[n] van ongeveer de helft daarvan, dan zou het tota[al] tekort anderhalf ton per jaar zijn. Hoeveel zal d[it] tekort minder worden als de spoorweg wordt inge[]krompen tot Kwakoegron? Wij betwijfelen of he[t] daardoor zelfs maar op de helft zal worden gebracht. Tegenover dit twijfelachtig voordeel staan groot[e] nadeelen: het ongemak voor particulieren, de kan[s] op inkrimping, ja vernietiging van bestaande bedrij[]ven met daaruit voortvloeiende indirecte nadeelen voor de koloniale kas, de extra uitgaven vooral d[e] eerste jaren wegens het op wachtgeld stellen va[n] overbodig spoorpersoneel (voor een groot deel pa[s] gepromoveerd tot pensioengerechtigde ambtenaren) en — als laatste maar niet minste — het nadeel, dat verdere ontwikkeling vrijwel buitengesloten wordt van de streek, die men van haar voornaamste ver[]keersmiddel wil berooven.

Dat dit laatste bezwaar niet van belang ontbloot is, blijkt uit het feit, dat in het ,,besluit'' tot in[]krimping van den spoorweg voorbehoud wordt ge[]maakt ten aanzien van het gedeelte tusschen Kwa[]koegron en Guyana Goud Placer, met het oog op de kansen van een groot-exploitatie van ijzererts.

…eld, dat die exploitatie tot stand komt, dan is de spoorweg onmisbaar voor het ertsvervoer. Maar als men nu reeds eenige jaren geleden besloten had den spoorweg in te krimpen tot Dam *), zou men dan nu niet leelijk op zijn neus kijken? Of zou men, ter wille van de ijzererts-exploitatie dan opnieuw een spoorweg bouwen? Dat zou met recht gekkenwerk mogen heeten.

Juist met dit feit voor oogen, had men mogen bedenken, dat het een gevaarlijke politiek is, om een spoorweg te bouwen en daarna weder af te breken, met de kans onherstelbaar nadeel toe te brengen aan de toekomstige ontwikkeling van een streek. En neemt men ten slotte zoo'n besluit, dan moet men onbetwistbaar kunnen aantoonen, dat daaruit aanzienlijke positieve besparingen zullen voortvloeien.

Het gaat nu niet om de vraag, of het wenschelijk was den spoorweg te bouwen. Misschien hadden zij die destijds aanbevolen om den bouw te eindigen bij den Brownsweg, gelijk. Maar nu die uitgaaf geschied is, en de daaruit voortvloeiende uitgaven voor rente en aflossing niet meer ongedaan zijn te maken, is de eenige vraag: is het gerechtvaardigd, dat uit de publieke middelen een bedrag van anderhalve ton jaarlijks bijgepast wordt voor exploitatie en onderhoud van dit verkeersmiddel? Die vraag beantwoorden wij voor ons bevestigend. Even goed als een paar ton per jaar wordt bijgepast voor het verkeer in de kuststreek door middel van vaartuigen, evenzeer is het verantwoord bij te passen voor het verkeer met het binnenland. Acht het opperbestuur dit bedrag te hoog, dan is inkrimping wel het uiterste middel om aan dit bezwaar tegemoet te komen. Het zou in de rede liggen om dan in de eerste plaats te denken aan versterking van de spoorweginkomsten, door verhooging der tarieven. Een verdubbeling van de tarieven zou zeker een aanzienlijk offer eischen van particulieren, doch dit offer zou o.i. niet te zwaar zijn, als dit het eenige middel is om den spoorweg te behouden. Het tekort op exploitatie en onderhoud zou daardoor geheel of grootendeels verdwijnen en wat er dan nog eventueel zou moeten worden bijgepast, is zeker dubbel en dwars gerechtvaardigd met het oog op de indirecte voordeelen, welke een dergelijk verkeersmiddel medebrengt.

Hoe wij dan ook de zaak bezien, wij kunnen ons het besluit tot inkrimping niet verklargen, afgescheiden nog van de overweging, dat een koloniale mogendheid, die tot zulk een maatregel overgaat, zichzelf een klap in het aangezicht geeft..."

* * *

In het blad ,,Suriname" een serie artikelen van een inzender ter bestrijding van den afbraak-maatregel. De schrijver verklaart, dat het stuk van de spoor, waarop de dienst gestaakt zal worden, het eenige betalende gedeelte is ,,indien men daarbij de indirecte inkomsten voor de Gouv. kas voegt, voortspruitende uit Goud- en Balataproduktie in het Hinterland......"

,,Door den dienst van Gros naar Dam op te heffen — aldus deze schrijver — zou een vermindering van exploitatie-verlies ontstaan van nog geen 35.000 gulden en nu is de vraag, mag zulk een beuzelachtig verlies, dat buitendien slechts schijnbaar is, in aanmerking komen, waar het hier de ontwikkeling van een reusachtig braakliggend hinterland betreft, dat Nederland op zich nam te ontwikkelen."

Het blijkt niet hoe de schrijver tot het cijfer van ƒ 35.000 gekomen is; maar is het juist dan geeft het zeker te denken.

Wij blijven hopen, dat het afbrekingsbesluit niet het laatste woord is in deze aangelegenheid.

* * *

,,De West" van 28 Juli schrijft:

,,Terwijl velen in Suriname geneigd zijn, om — nu het suikersyndicaat zich heeft teruggetrokken — den moed dadelijk te verliezen, is dit niet het geval bij de heeren Kasteleyn en Kluvers van het Studiesyndicaat. Deze heeren zetten onvermoeid de pogingen voort om het kapitaal te interesseeren voor de kolonie.

Ook van andere zijde houdt men het oog gericht op de kolonie. Onlangs hebben wij medegedeeld, dat een syndicaat uit Demerary pogingen deed om suikerplantages te koopen in Suriname. De eerste onderhandelingen zijn mislukt, doch dezer dagen zijn weder nieuwe onderhandelingen aangeknoopt, waarbij het bod op de plantages verhoogd is. Voor plantages als Alliance en Rust en Werk wordt nu meer dan een millioen geboden, zonder dat de eigenaars nochtans neiging toonen tot verkoop over te gaan. Algemeen is men van oordeel, dat in de eerste tien jaren dit bedrijf schitterende resultaten moet opleveren."

*) Bedoeld zal zijn Kwakoegron. — Red. Kol. Weekbl.

* * *

Onder den naam ,,Société générale de cultures et d'industrie tropicales' is te Brussel een maatschappij opgericht, die Suriname tot haar arbeidsveld heeft gekozen. ,,De West" van 30 Juli deelt mede, dat een twaalftal afgevaardigden dezer maatschappij in Suriname zijn aangekomen, deels met hun gezinnen. De Directeur, de heer Emmanuel Muller, verklaarde aan den redacteur van ,,De West", dat de maatschappij voorloopig het karakter van een prospectie-onderneming draagt. Men wil eens rondkijken om na te gaan of er zaken zijn te doen. Landbouw staat daarbij op den voorgrond. Voedingsmiddelen, als rijst en maïs hebben de bijzondere belangstelling. Onder de uitgekomen heeren bevinden zich een geoloog en een landbouwkundige. Het syndicaat is reeds begonnen met terrein voor landbouwdoeleinden aan te vragen aan den spoorweg naar Para.

De heer Muller en ook eenige zijner helpers zijn jaren lang werkzaam geweest in Belgisch Congo.

Curaçao.

Na Aruba St. Martin?

,,La Cruz" van 21 Juli l.l. heeft een bericht over een uittocht van de Bovenwindsche eilanden naar de Vereenigde Staten van Amerika. Er zijn daar eenige ontevreden elementen, zegt het blad, die niet tevreden zijn met hetgeen reeds voor St. Martin is gedaan in de uitzending van een gezaghebber, rechtstreeks uit Holland, ten opzichte van de rechtspraak en in hetgeen nog ter verbetering wordt voorbereid. Men verwachtte daar in begin Augustus den Gouverneur per ,,Frederik Hendrik".

,,Voz di Pueblo" van 15 Juli heeft een correspondentie uit St. Martin, waarin weer geklaagd wordt over de ondergeschikte positie van den nieuwen gezaghebber.

Uit de vaartlijsten is gebleken, dat het genoemde stoomschip inderdaad St. Martin heeft aangedaan.

Pensioentoeslag.

De heer Ketelaar heeft aan den minister van koloniën gevraagd:

1. Is het den minister bekend, om welke redenen de verhooging van de pensioenen voor Suriname op slechts twintig procent is vastgesteld, terwijl voor Curaçao een verhooging van veertig procent aan den Kolonialen Raad is voorgesteld, wellicht nu reeds aangenomen?

Zoo ja, is de minister bereid, deze redenen mede te deelen?

2. Is de minister niet van oordeel, dat nu de staatspensioenen en de pensioenen der Oost-Indische ambtenaren met veertig procent verhoogd zijn, het billijk is, de West-Indische pensioenen met een gelijk bedrag te verhoogen?

3. Zoo ja, is de minister dan bereid, een verhooging in dien zin alsnog te bevorderen?

Personalia.

Bij Kon. besluit van 4 Aug. is, met betrekking van

het Kon. besluit van 29 Juli 1919, de heer mr. J. A. Schagen van Leeuwen van en met 12 September 1919 ter beschikking gesteld van den gouverneur van Curaçao, ten einde met de waarneming van het ambt van lid van het hof van justitie aldaar te worden belast.

— Bij Kon. besluit is het aan den ingenieur 3de klasse van den Rijkswaterstaat Ph. van der Breggen verleend buitenlandsch verlof tot uiterlijk 1 Januari 1921 verlengd.

Met de „Prins Frederik Hendrik" is in Holland aangekomen de heer C. K. Kessler, oud-hoofd der Hendrikschool op Curaçao.

Aan den heer C. C. Debrot is, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend, als consul der Nederlanden te Puerto-Cabello, en buiten bezwaar van 's lands schatkist is de heer M. S. Salas als zoodanig benoemd.

Aan laatstgenoemden heer kan in de Ned. taal geschreven worden.

Het ressort omvat van dat consulaat de staten Carabobo, Zaza, Yaracny en Zamara, benevens de havenplaats Tucacas en omgeving.

De waarneming van het vice-consulaat der Nederlanden te Cindad Bolivar (Venezuela) is opgedragen aan den heer J. Perret, aan wien in de Nederlandsche taal geschreven kan worden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De nieuwe positie van Egypte.

De eerste berichten, die melding maakten van 't eindelijk verkregen resultaat der onderhandelingen, die voor Engeland door lord Milner en voor Egypte door Saäd pasja Zagloel gevoerd zijn, spraken van de erkenning van Egypte's onafhankelijkheid. De nadere toelichtingen hebben echter duidelijk gemaakt dat daarop, althans naar de gebruikelijke opvatting van 't begrip onafhankelijk, nog al wat af te dingen is. De nieuwe verhouding zou beter weer te geven zijn, door de uitdrukking suzereiniteit, maar ook deze past er weer niet geheel bij; hiervoor zal Groot-Brittannië te veel bemoeienis met de inwendige aangelegenheden van Egypte behouden, terwijl het recht van Egypte, om eigen vertegenwoordigers in 't buitenland te benoemen, met de suzereiniteit ook anderzijds niet ten volle strookt.

Engeland zal Egypte tegen een aanval van buiten beschermen. Het behoudt een bevoorrechte positie in 't Nijlgebied. In geval van oorlog mogen Britsche troepen over Egyptisch grondgebied. Een Engelsch garnizoen blijft in de streek van 't Suezkanaal, vermoedelijk te Kantara. Egypte mag eigen gezanten hebben, maar voorloopig alleen in landen waar het handelsbelangen heeft, in andere landen vertegenwoordigt Engeland het. Het mag geen verdragen aangaan, die tegen de Engelsche politiek ingaan. De capitulaties worden afgeschaft, maar de Britsche hooge commissaris houdt het recht van veto voor uitspraken betreffende vreemdelingen. De Engelsche raadslieden, die aan de departementen van algemeen bestuur een domineerenden invloed hebben, verdwijnen, maar een Engelsch hoog ambtenaar krijgt de leiding van de commissie voor de openbare schuld.

Met dit al is de stap van protectoraat tot de nieuwe verhouding zeker een stap in de richting van mindere afhankelijkheid. Is het ook een bevestiging van het losmaken van den Khedive van den Sultan van Turkije, tevens is het, zonder twijfel, toch ook een tegemoet komen aan het drijven van de jong-Egyptische partij, die, eerst gesmaad en vervolgd, nu hare wenschen deels bevredigd ziet.

Lord Milner schroomt niet op deze wijze de hoop op succes aan te moedigen bij de nationalistische bewegingen, die zich in andere deelen van 't Britsche Rijk duidelijk uiten.

De Engelsche bemoeienis is Egypte op onmiskenbare wijze ten goede gekomen. De financieele en economische toestand is versterkt, er is meer orde in de zaken gekomen, groote werken van algemeen nut zijn vooral den landbouw ten goede gekomen. Toch is 't Britsche bestuur bij 't volk niet bemind. Egypte wil vrij worden, voor de ontwikkeling van 't volk heeft de vreemde overheersching niet genoeg gedaan, de afstand van inboorling tot vreemdeling is tergend groot gebleken. Bij deze stemming is 't nog geenszins zeker dat de nieuwe regeling, die door 't Britsche parlement en door de Egyptische nationale vergadering bekrachtigd moet worden, op de instemming van de nati[onalisten] listen en van de nationale vergadering mag reken[en]. Hunne leuze was: alles of niets.

Een aanvoerders ziel.
De gouverneur-generaal van Vollenhoven.

René Legrand, administrateur des colonies, die dens den oorlog aan de zijde van kapitein van Vollenhoven gestreden heeft, heeft de brieven en circul[aires] van den zoo betreurden gouverneur-generaal in volume samengebracht. Generaal Messimy, die Vollenhoven als medewerker gekend heeft, schreef het boek een voorwoord, dat het soldatenleven van vereerden aanvoerder weergeeft. Daar dit in de pêche Coloniale van 17—21 Augustus opgenomen hebben wij gelegenheid er eenige bijzonderheden aan ontleenen, vóórdat wij met 't werk van Legrand kennis maken.

Wij hebben eerder reeds aanleiding gevonden, deze rubriek, onze bewondering uit te spreken voor geen onze landgenoot als koloniaal bestuurder in Fr[an]schen dienst gedaan heeft; ook gaven wij de woor[den] weer, waarin kolonel Modat, commandant van het [re]giment Marokkaansche koloniale infanterie, zijne gedachtenis eerde, en waarin hij o.a. schreef: „A [pla]cer au rang des Bayard et des La Tour d'Auvergne, à citer en exemple aux générations futures ayant l'un des plus brillants parmi les plus braves." Ter[wijl] het ons toen een behoefte was onze bewondering te [voe]gen bij die, welke hem van Fransche zijde ten [deel] viel, drukten wij ook ons leedwezen uit, dat steeds [na]gelaten werd te vermelden, dat van Vollenhoven Nederlander van geboorte was. En in de eeregroet, de oud-minister Messimy nu aan den gevallen brengt, treffen wij dezelfde tekortkoming aan, al er een paar zinsneden aan te wijzen, waarin de le[zer] die het weet, wel aangestipt kan vinden, dat zijn bloed stortte voor het door hem gekozen vad[er]land.

Van Vollenhoven werd den 21 Juli 1877 te Rotterdam geboren. Zijn grootvader was de bekende Rotterdam[sche] burgemeester Joost van Vollenhoven. Zijn va[der] J. J. van Vollenhoven, gehuwd met H. A. Pluyg[ers] vestigde zich met zijn gezin nabij Algiers, waar ouders thans nog te Birmandreis leven. De zoon vol[gde] eerst het onderwijs in Algiers, later de Hoogeschool Parijs, waar hij promoveerde over „Le fellah al[gé]rien". Hij bezocht ook de école coloniale.

Heeft van Vollenhoven zich dus van gansch[er] harte Franschman gevoeld, toch is hij van zijn Ned[er]landerschap niet geheel vervreemd geweest. Hij kw[am] nu en dan in ons land, waar hij nauwe familierela[ties] had, hij trad in 't Indisch genootschap eens als spr[e]ker op, hij bleef aandacht schenken aan de geschri[ften] in onze taal en was een bewonderaar van Multatuli. Wij hebben dus recht iets van den trots mee te voel[en] door het echt Nederlandsche bloed dat bij zijn e[en] Nederlandschen naam past en misschien ook door de invloed, die de studie van onze koloniale toestand[en] en geschriften kan hebben gehad juist op een geni[aal] beoordeelaar, die ze op een afstand waarnam, opn[am] en verwerkte.

Generaal Messimy wijst op de zeer bijzondere waar[de] der beoordeeling van den commandant van het re[gi]ment, dat zelf „le plus glorieux des régiments de l'ar[]mée française" was; om daarin zóó uit te munten moet hij wel zeer buitengewone daden hebben verricht.

Messimy had reeds in 1911 de talenten van van Vollenhoven leeren bewonderen als medewerker aan departement van koloniën. Aan algemeene ontwikkeling en kennis, paarde hij de gave 't Engelsch, Duitsch en Nederlandsch even goed te spreken als te schrijven. Maar de oorlog deed de hoog uitstekende eigenschappen toch pas ten volle tot haar recht komen.

De inlijving van den gouverneur-generaal ad inter[im] als sergeant-vrijwilliger in 't koloniale regiment, de[ed] in April 1915 menigeen glimlachen. Zijn gedrag in d[en] strijd, de heldhaftigheid waarmede hij daarin vol[]hardde na 2 wonden opgedaan te hebben, deden hem spoedig algemeene bewondering oogsten.

Na deelgenomen te hebben aan de harde gevechten bij Ieperen werd hij in Mei 1915 op het slagveld tot [2e] luitenant bevorderd. In September werd hij tegenover Arras, bij Vailly ernstig aan de dij gewond door een granaatscherf, maar hij bleef zijn sectie aanvoeren tot na afloop van het gevecht. Eerste eervolle vermelding.

In September 1916 droeg hij veel bij tot de successen door de zesde brigade Jagers bij de Somme bevochten. Altijd opgewekt, onverschillig voor ontbering en ver[]moeienis, kende hij geen behoefte aan slaap en rust. In diezelfde maand kreeg hij, op den avond der inname van Bouchavesnes, een ernstige armwond. Eerst na nog 24 uren zijn dienst doorgezet te hebben, kwam hij in de ambulance.

In de lente van 1917 had van Vollenhoven zich bereid verklaard, toe te geven aan de dringende uitnoodiging van den toenmaligen minister Maginot, en aan de aansporing van Messimy, om den hoogen post te aanvaarden van gouverneur-generaal van Fransch West-Afrika. Zijn benoeming stond vast, maar was nog niet officieel afgekondigd, toen de brigade, waarhij hij dienst deed, in Champagne voor het fort Brimont lag. Tot den aanval op dit fort was besloten. Een der groote hindernissen kon daarbij gelegen zijn in de draadversperring, die, volgens inlichtingen, in 't te overschrijden kanaal onder de wateroppervlakte zou zijn aangebracht; verkenningen, om hierover zekerheid te verkrijgen, waren, door mitrailleurvuur van den overkant, op niets uitgeloopen. Van Vollenhoven besloot de verkenning te doen, 's nachts zwom hij door het kanaal en hij wist alle gewenschte gegevens aan zijn chef te bezorgen — daarna vertrok de gouverneur-generaal naar zijn hoogen post.

Wij hebben in 't Kolon. Weekblad indertijd de omstandigheden medegedeeld, die hem noopten dit ambt, waarin hij zich dadelijk weer als een chef met uitstekende eigenschappen deed kennen, na een half jaar prijs te geven, om opnieuw naar 't slagveld terug te keeren.

In Januari 1918 werd hij weer ingedeeld bij het Marokkaansche regiment koloniale infanterie en kreeg hij 't commando over een compagnie. De compagnie onderscheidde zich onder zijn leiding en voorbeeld bij verschillende gelegenheden. Toen het regiment in Juli van stelling moest veranderen, kreeg zijn bataljon den last een aanval onder de ongunstigste omstandigheden uit te voeren nabij Parcy-Tigny. Het wist zich prachtig van de opgedragen taak te kwijten. Bij 't terugwerpen van den vijand over meer dan 7 K.M., werden vele kanonnen, mitrailleuses genomen, vele krijgsgevangenen gemaakt, maar te midden van de overwinningsvreugde en de apothese, kwam de dood van den door allen beminden, vereerden aanvoerder. Zwaar gewond bij Longpont, overleed hij den 20en Juli in de ambulance.

Naast de bewijzen van vereering, die aan dezen Nederlander-Franschman reeds gegeven zijn, wil, lezen wij elders, een commissie, die zich daarvoor speciaal gevormd heeft, een standbeeld voor hem doen oprichten in Dakar. Zou daarop ook met een enkel woord vermeld worden, welk land dezen man, met uitnemende aanvoerdersziel, aan Frankrijk gegeven heeft?

De G.-G. van Kongo te Brussel?

In een van zijne dagelijksche menus propos, in la Dépêche coloniale, steekt Broussard den draak met de voorgenomen verplaatsing van den zetel van den gouverneur-generaal van Belgisch Kongo van Boma naar Brussel. Het beproefde beginsel der decentralisatie trouw doorgevoerd en gevoegd bij het lastige van de te groote nabijheid van de hoogste autoriteit bij het te beheerschen gebied, bracht de gezaghebbende mannen van Katanga tot het voorstel om het bestuurshoofd met zijne bureaux buiten Afrika te bannen. Hoe verder van de kolonie, zooveel te beter zijn hare behoeften te overzien, zooveel te vrijer staat de landvoogd van de ongewenschte lastige invloeden. Broussard voorziet, als logisch gevolg hiervan, een verplaatsing van den troon van koning Albert naar Stanley-Pool. Zelfs meent hij dat Frankrijk niet achter mag blijven, om in hetzelfde voordeel te deelen en beveelt hij het overbrengen van het hoofd der republiek en zijne ministerieele departementen naar Ouagadougou aan.

Waar de oude pneus blijven.

De Nouvelles d'Alger vertellen van eene nieuwe toepassing van de afgedankte pneus. De Kabylen vervangen hunne sandalen door stukken van voormalige buitenbanden ,op voetafmeting afgesneden. Ook de met spijkers beslagen pneus zijn zeer in trek. Het is er zelfs een marktartikel geworden. Mooi is 't niet, maar 't schijnt best te voldoen.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING GOUVERNEMENTS-ACCOUNTANT EN ADJUNCT-GOUVERNEMENTS-ACCOUNTANT NAAR NEDERLANDSCH-INDIE.

Gegadigden worden opgeroepen voor de betrekking van Gouvernements-accountant en adjunct-Gouvernements-accountant in Nederlandsch-Indië.

Voor eerstgenoemde betrekking komen in aanmerking zij, die in het bezit zijn van het accountantsdiploma van een der accountantsvereenigingen of van het aanvullingsdiploma in de rekeningwetenschap van de Nederlandsche Handelshoogeschool, ten minste zes jaar na het verwerven van het diploma als accountant werkzaam geweest en den leeftijd van 35 jaar nog niet hebben overschreden.

De bezoldiging bedraagt ƒ 600 (zeshonderd gulden) 's maands met 2 tweejaarlijksche en 2 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 100, alzoo een maximum van ƒ 1000 (een duizend gulden) 's maands.

In overweging is verhooging van het maximum tot ƒ 1200 (een duizend tweehonderd gulden) 's maands, met dien verstande, dat, zoodra eene bezoldiging van ƒ 1000 's maands gedurende drie jaren is genoten, beoordeeld zal worden in hoeverre de betrokkene voor verdere verhooging in aanmerking kan komen.

Voor adjunct-Gouvernements-accountant komen in aanmerking zij, die den leeftijd van 23 jaar nog niet hebben overschreden, in het bezit zijn van een diploma hoogere burgerschool vijfjarigen cursus of handelsschool en van een diploma boekhouden en tevens practische ervaring in het boekhouden hebben opgedaan.

De bezoldiging bedraagt ƒ 250 's maands met een tweejaarlijksche verhooging van ƒ 50 (vijftig gulden) en twee driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 100 alzoo een maximum van ƒ 500 's maands.

Aan hen, die den leeftijd van 23 jaar hebben overschreden, kan, indien hunne ervaring daartoe aanleiding geeft, reeds dadelijk eene bezoldigingsverhooging worden toegekend.

Zij, die voor deze betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, onder opgave van vroegeren en tegenwoordigen werkkring en van hun geboortedatum bij ongezegeld adres te wenden tot de 9de Afdeeling van het Departement van Koloniën, Kamer 72, no. 2, en daarbij over te leggen afschriften van diploma's en bewijs of bewijzen van practische ervaring.

In het adres moet worden vermeld of de gegadigde gehuwd is en c.q. het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

voor de Gouvernements-accountants:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 2750 (twee duizend zevenhonderd en vijftig gulden);

b. overtocht als landsreiziger der eerste klasse c.q. ook voor het wettig gezin;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot den dag waarop de ambtsbezoldiging ingaat;

voor de adjunct-Gouvernements-accountants:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten, wisselende naar gelang van de toe te kennen bezoldiging, tusschen ƒ 1875 (een duizend achthonderd vijf en zeventig gulden) en ƒ 2250 (twee duizend tweehonderd en vijftig gulden);

b. overtocht als landsreiziger der 2de klasse, casu quo ook voor het wettig gezin, dan wel der 1ste klasse, indien de te benoemen persoon in het bezit is van een diploma middelbaar onderwijs;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 150 (eenhonderd vijftig gulden) of ƒ 200 (tweehonderd gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot den dag waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

Indien de uit te zenden accountant of adjunct-accountant gehuwd is, wordt bovendien uitgekeerd het bedrag van eene maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen, enz. staat de uit te zenden ambtenaar gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Nederlandsche Staatscourant
van 23 en 24 Juli 1920, no. 142.)

LEDEN VAN DE WEES- EN BOEDELKAMERS IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Ter benoeming tot lid van de Wees- en Boedelkamers

in Nederlandsch-Indië is de uitzending noodig van een zestal candidaten-notaris.

Aan die betrekking is verbonden eene aanvangsbezoldiging van ƒ 500 's maands. Indien tijdens een proeftijd de geschiktheid is gebleken, volgt plaatsing bij een der groote kamers op eene bezoldiging van ƒ 600 tot ƒ 800 's maands.

Aan de uitzending naar Nederlandsch-Indië is voorts verbonden:

a. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting van ƒ 2250;

b. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Indië en voortdurende tot den datum, waarop daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat, van ƒ 250 's maands;

c. overtocht voor Landsrekening als reiziger der 1ste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

d. voor gehuwden uitkeering van het bedrag van éénе maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten 100 ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en 5 ten 100 voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging en wel in eens of met bijberekening van rente van 5 ten 100 's jaars in 36 gelijke maandelijksche termijnen.

Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Zij die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij verzoekschrift (dat gericht moet zijn aan de 9e afdeeling, Personeele Zaken, burgerlijke dienst) te wenden tot het Departement van Koloniën.

Bij hunne verzoekschriften moeten de gegadigden overleggen:

a. hun diploma en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene beschrijving van hun opleiding en levensloop.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van de lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

De te 's-Gravenhage zetelende commissie tot schifting van gegadigden voor den Indischen kantoordienst is belast met het onderzoek naar de geschiktheid van de gegadigden.

(Extr. Nederlandsche Staatscourant
van 17 Aug. 1920, no. 159).

UITZENDING VAN GENIE-OFFICIEREN EN GEPENSIONNEERDE GENIE-OFFICIEREN VOOR HET MIDDELBAAR TECHNISCH ONDERWIJS IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Ter benoeming tot leeraar in de bouwkundige vakken aan de middelbare technische scholen op Java kunnen worden uitgezonden eenige genie-officieren of gepensionneerde genie-officieren.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 2250;

b. vrije overtocht naar Indië in de 1ste klasse c.q. ook voor het wettig gezin;

c. een wachtgeld ten bedrage van ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands voor hen, die bij hunne aanneming in betrekking zijn, ingaande met den dag van ontslag uit hunne betrekking;

d. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot den dag waarop de dienstbezoldiging volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië ingaat;

e. indien de uit te zenden leeraar gehuwd is, uitkeering van het bedrag van éénе maand aanvangsbezoldiging, als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

De bij aanvullingsbegrooting voorgestelde en door de begrootingswetgever reeds goedgekeurde nieuwe bezoldigingsregeling, aan welke terugwerkende kracht verleend wordt tot 1 Januari 1920, luidt als volgt:

Aanvangsbezoldiging ƒ 450 (vierhonderd vijftig gulden 's maands), na 1 jaar ƒ 525 (vijfhonderd vijf en twintig gulden), na 3 jaar ƒ 600 (zeshonderd gulden) en na 5 jaar ƒ 700 (zevenhonderd gulden), na 8 jaar ƒ 800 (achthonderd gulden), na 11 jaar ƒ 900 (negenhonderd gulden), na 14 jaar ƒ 1000 (duizend gulden), na 17 jaar ƒ 1100 (elfhonderd gulden) 's maands.

De uit te zenden leeraren worden vóór hun vertrek onderworpen aan een geneeskundig onderzoek, opdat blijke of zij lichamelijk geschikt zijn voor den Indischen dienst.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen, enz., staan de voor vasten dienst uit te zenden leeraren gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

Zij, die voor uitzending op den boven aangegeven voet in aanmerking wenschen te komen, moeten zich zoo spoedig mogelijk bij ongezegeld verzoekschrift tot de 9e afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke dienst) van het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In de verzoekschriften moeten de gegadigden den dag en het jaar hunner geboorte mededeelen, alsook of zij al dan niet zijn gehuwd en het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

(Extr. Nederlandsche Staatscourant
van 20 en 21 Aug. 1920, no. 162).

N.B. Volledige exemplaren zijn op aanvraag gratis verkrijgbaar bij het Informatie-bureau, Heulstraat 17.

UITZENDING VAN EEN INSTRUMENTMAKER TEN BEHOEVE VAN DE NEDERLANDSCH-INDISCHE ARTSENSCHOOL TE SOERABAIJA.

Ten behoeve van de Nederlandsch-Indische artsenschool te Soerabaija kan worden uitgezonden een instrumentmaker, die tevens werkzaam moet zijn voor de centrale burgerlijke ziekeninrichting en het gewestelijk geneeskundig laboratorium aldaar en die in staat moet zijn tot het herstellen van instrumenten, het aanmaken van eenvoudige werktuigen en het glasblazen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, ook voor het wettig gezin, in de tweede klasse;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van ten minste ƒ 1875 (een duizend achthonderd vijf en zeventig gulden);

c. indien de uit te zenden persoon gehuwd is, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van ten minste ƒ 150 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, en voortdurende tot dien, waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging in Indië bedraagt ƒ 250 's maands met 6 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 25 's maands.

Gegadigden, die reeds ervaring bezitten, kunnen dadelijk een hoogere aanvangsbezoldiging bekomen.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten dag der maand, volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 15 September bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeeling (K. 28 no. 2) van dat Departement, onder overlegging van een beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moet worden vermeld de plaats en de datum van geboorte, zoomede of hij gehuwd is en c.q. het aantal kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant
van 11 Augustus 1920, no. 155).

N.B. Losse exemplaren van de Staatscourant zijn gratis verkrijgbaar bij het Informatie-bureau, Heulstraat 17.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de **Vereeniging „Oost en West", Heulstraat** 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.